

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SPOLEČENSKÉ A POLITICKÉ ODLIŠNOSTI V JAZYKU A STYLU
PUBLICISTIKY RŮZNÝCH POLITICKÝCH OBDOBÍ

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Bohumila Junková, CSc.

Autor práce: Petra Nestávalová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 3.

2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 20. červenec 2010

.....

Poděkování

Děkuji doc. PaedDr. Bohumile Junkové, CSc., za odborné vedení mé bakalářské práce a cenné rady a připomínky, které mi poskytla.

Anotace

Práce je zaměřena na publicistické texty deníku Rudé právo, resp. Právo ve třech historických obdobích (1918 – 1938, 1948 – 1989, 1989 – 2009). Z každého období je zvolen jeden rok, ve kterém jsou sledovány aktuální společenské a politické události. Pozornost je kladena na strukturu deníků, jejich schéma, pravidelné rubriky a způsob podávání informací.

Teoretická část práce je zaměřena na vývoj publicistického stylu a jeho charakteristiku. Praktická část je založena na konfrontaci uvedených období jak v jazykové rovině, tak v rovině obsahové. Jazykové prostředky jsou nejdříve popsány teoreticky, a k nim jsou poté uvedeny příklady z jednotlivých deníků. Z politického a společenského hlediska jsou stručně charakterizovány dějinné etapy vývoje státu i deníku, které jsou rovněž dokládány příklady událostí uvedených v denících. Cílem je postihnout změny ve slovní zásobě a v politických a společenských událostech daných období.

Annotation

This work is intended on publish texts of diary Rudé právo eventually Právo at three historical periods, in years 1918 – 1938, 1948 – 1989 and 1989 – 2009. From each of that period is selected one year, in which are followed actual social and political events. Attention is devoted to the structure of daily newspapers, their design, scheme, periodical headings, to their style of information.

The theoretic part of this work is intended on the development of public style and its characteristic. The practical part is established to confrontation of noted periods in language level as well as in content level. The language means at first are described theoretic and then are inserted some examples of particular diaries. The historical period of the state and diary development are described of political and social level. As well I contextualize some examples of these events. The aim of this work is realize the lexicon, political and social changes of mentioned period.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. Publicistický styl.....	9
1. 1 Formování publicistického stylu.....	9
1. 2 Teorie, terminologie a funkční rozsah publicistického stylu.....	10
1. 3 Diferenciace publicistického stylu, publicistické žánry	12
1. 3. 1 Zpravodajský styl.....	12
1. 3. 2 Analytický styl (publicistický styl v užším smyslu).....	14
1. 3. 3 Beletristický styl	15
1. 4 Jazykověstylistické aspekty publicistických textů.....	17
1. 4. 1 Jazyková aktualizace a automatizace v publicistice	17
1. 4. 2 Obrazná vyjádření.....	18
1. 4. 3 Módní výrazy, výrazy odrážející dobu vzniku	19
1. 4. 4 Frazeologické obraty.....	20
1. 4. 5 Expresivní, emocionální pojmenování	21
1. 4. 6 Neologismy.....	21
1. 4. 7 Vyjádření neurčitá, výrazy zobecňující sdělení.....	21
1. 4. 8 Specifický shodný atribut	22
1. 4. 9 Parenteze specificky publicistické.....	22
1. 4. 10 Přejatá slova.....	23
1. 4. 11 Jazykové prostředky z jiných útvarů národního jazyka.....	23
1. 5 Publicistické titulky	24
1. 6 Persvaze a její prostředky v publicistických textech	26
2. Politická situace První Československé republiky (1918 – 1938).....	28
2. 1 Rudé právo v době První Československé republiky	28
2. 2 Rudé právo v roce 1921	30
2. 2. 1 Profil deníku	30
2. 2. 2 Společenské a politické události.....	32
2. 3 Charakteristické rysy jazyka.....	36
3. Komunistický režim v Československu (1948 – 1989).....	37
3. 1 Rudé právo jako ústřední orgán KSČ	37
3. 2 Rudé právo v roce 1961	39
3. 2. 1 Profil deníku	39

3. 2. 2 Společenské a politické události	40
3. 3 Charakteristické rysy jazyka	44
4. Demokratický stát (1989 – 2009)	46
4. 1 Rudé právo nahrazuje Právo	46
4. 2 Právo v roce 2001	47
4. 2. 1 Profil deníku	47
4. 2. 2 Společenské a politické události	49
4. 3 Charakteristické rysy jazyka	53
ZÁVĚR	54
POUŽITÁ LITERATURA	56
PŘÍLOHY	60

ÚVOD

Práce je zaměřena na publicistické texty deníku Rudé právo, od roku 1995 Právo tří historických období – První Československé republiky (1918 – 1938), komunistického režimu v Československu (1948 – 1989) a současného demokratického systému České republiky (1989 – 2009). Z každého období je zvolen jeden rok, v němž sledujeme, jaké společenské a politické informace byly aktuální. Záměrně jsou zvoleny roky 1921, 1961 a 2001, aby čtyřicetiletý rozdíl mezi nimi poskytl dostatečné množství materiálu ke studiu změn jak v rovině jazykové, tak v rovině obsahové.

Teoretická část pojednává na základě prostudované odborné literatury o publicistickém stylu, jeho vývoji, poskytuje charakteristiku jeho žánrů a jazykových pojmenování. Souběžně se teoretická část prolíná s částí praktickou, kdy jsou vždy pod teoreticky vyloženými pasážemi uvedené příklady z deníků. V další části jsou stručně popsány jednotlivé politické systémy v naší zemi a také profily Rudého práva/Práva daných historických etap, to nám umožňuje vytvořit si obrazy tehdejší společenské situace, a tím lépe porozumět jazyku a textu.

Praktická část je založena na konfrontaci uvedených období. Jsou porovnávány styly deníků, jejich jazykové a grafické prostředky. V další části jsou uvedeny politické a společenské události, o kterých deníky psaly a které nám poskytují pohledy a postoje tehdejší doby k informacím.

1. Publicistický styl

1. 1 Formování publicistického stylu

Bohuslav Havránek ve svém referátu Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura, který prezentoval v cyklu pěti přednášek o spisovné češtině a kultuře, pořádaných Pražským lingvistickým kroužkem v lednu a v únoru 1932, poprvé v historii zmiňuje nezbytnou potřebu studovat a sledovat publicistický styl, resp. novinářský jazyk podrobněji. *„Konečně by bylo poučné a zároveň prospěšné vyšetřovati funkční prostředky slohu novinářského: jednak všimati si speciálních jeho potřeb a poměrů, jako je potřeba pohotových schemat též syntaktických, požadavek snadného čtení pohledem, spojování jazykových prostředků s prostředky typografickými apod., jednak pozorovati způsoby, jak se jim nejlépe vyhovuje v daném jazyce.“* (Havránek, 1932, s. 77) Upozornil, že v cizině věnují problému novinářského stylu zásadní pozornost, u nás však na něj reaguje jen Naše řeč, a to velmi sporadicky. Poukázal na nedostatečné funkční nazírání Naší řeči, která uváděla zbytečnou a neopodstatněnou kritiku novinářských výrazů a klišé, které právě B. Havránek chápal jako stěžejní a charakteristické pro tento styl, jenž byl tehdy ještě součástí stylu odborného. Cenné postřehy a zjištění o publicistickém stylu nalézáme v dalším jeho díle Vývoj spisovného jazyka českého (1936). Koncem čtyřicátých let vychází publikace učebnicového charakteru Úvod do české stylistiky (1948) od J. V. Bečky, která se publicistickému stylu nevěnuje, pouze podotýká, že jazyk novinářský náleží do jazyka praktického.

V padesátých letech řadí publicistický styl mezi šest druhů spisovných slohů František Trávníček, blíže jej však nedefinuje. Teprve v 1. pol. 50. let 20. století, kdy se v Liblicích konala lingvistické konference (1954), se publicistický styl vyděluje jako samostatný funkční styl a začíná být intenzivně podrobován vědeckému zpracování. Naše řeč, Slovo a slovesnost, Novinářský sborník, Sešity novináře a další periodika a sborníky studovaly stylové problémy a vymezování pojmů v publicistice. V Základech české stylistiky (1970) a v monografii Spisovný jazyk v současné komunikaci (1974, 1978) A. Jedličky a kol. je publicistický styl v klasifikaci funkčních stylů uchopen obsáhleji a sféra publicistiky je pokládána za jednu ze základních sfér jazyka. Novinářskou stylizační praxí a charakteristikou publicistických projevů se ve své práci Jazyk a styl novin (1973) zabýval J. V. Bečka, který tím přispěl k dalšímu definování publicistického stylu. K hlubšímu propracování teorie publicistického stylu přispěl mj. i J. Chloupek ve své stati Dialektika stálého a proměnného v publicistickém stylu (1978).

Publicistický styl je podrobován vědeckému zkoumání, lingvisté sledují jeho vnitřní funkční diferenciaci a charakterizují jeho výrazové prostředky. Z mnoha filologů, kteří se jím zabývají, můžeme zmínit například J. Bartoška, J. Krause, M. Jelínka, L. Binara, E. Minářovou, J. Chloupka, Z. Hlavsu, M. Žemličku, H. Srpovou, S. Čmejrkovou, B. Junkovou a A. Jaklovou.

„Zkoumání publicistického stylu přináší jednoznačné závěry, že se stylová oblast publicistických textů plně vyčlenila z ostatní komunikace jako osobitá komunikační sféra a adekvátně k ní vznikl i funkční styl publicistický. Vždy se vyvíjel s dobou, nesl její pečeť, doba a její společensko-politická situace jej ovlivňovala a modifikovala až do dnešní podoby – a doba ho i nadále bude utvářet.“ (Minářová, 2008, s. 248)

1. 2 Teorie, terminologie a funkční rozsah publicistického stylu

V české lingvistické terminologii a mediální komunikaci se pro oblast textů hromadných sdělovacích prostředků užívají dva termíny – publicistika a žurnalistika, které jsou někdy užívány jako synonyma, jindy je však chápeme s odlišným charakterem.

Žurnalistika se zabývá činností hromadných sdělovacích prostředků, tj. novin, časopisů, rozhlasu, televize apod. Jindy rozumíme žurnalistikou pouze denní tisk, jehož úkolem je informovat a formovat čtenáře. Je to činnost zaměřená na sbírání, úpravu a distribuci zpráv, komentářů a dalších materiálů prostřednictvím masmédií. Žurnalistika úzce souvisí se společností, proto také odráží její současné základní hodnoty a problémy.

Publicistikou rozumíme žurnalistickou činnost v hromadných sdělovacích prostředcích, slouží k informování o aktuálních záležitostech a komentuje je. V jazykovědě se za publicistiku nejčastěji pokládají texty se vztahem k žurnalistice. A v žurnalistické teorii a pojetí se do publicistiky řadí texty, jejichž funkcí je informace komentovat a hodnotit. Publicistika má za úkol adresáty získávat, přesvědčovat a vybízet.

„Z uvedeného plyne, že jak nadřazené označení žurnalistika, tak také zpravodajství a publicistika představují především veřejnou činnost spojenou s mezilidskou mediální komunikací, při níž dochází k informování o aktuálních společenských a politických událostech a k jejich komentování.“ (Minářová, 2008, s. 244)

Publicistický styl se vyvinul jako specifický objektivní vyjadřovací styl pro žurnalistiku. Je to styl textů masových komunikačních médií s dokumentárně informativní funkcí a s funkcí občansky a politicky výchovnou, formativní. Zpravodajský styl je přísně objektivní a dokumentárně pravdivý, v části formativní se uplatňuje i působení na cit a vůli, kritické a programové posudky. Principem publicistické produkce je sjednocovat poznatky o událostech a při jejich analýze se vhodně opírat o autority, resp. prameny, současně z ní vyplývá respekt k původu zprávy.

Publicistický styl plní funkci informativní – specificky zpravuje o dění v komunikační oblasti politiky, ekonomiky, diplomacie a výroby, dále v oblasti sportu, kultury a společenského života. Hlavní je funkce persvazivní, ovlivňovací – uvědomuje, získává, agituje vnímatele, propaguje mínění, ideu, akci, zboží. Tyto funkce jsou uskutečňovány vlastními publicistickými žánry. „*Aniž snad jazykověda tyto funkce stylu v komunikaci takto výslovně formulovala, dospívala k poznání, že publicistický styl je co do funkcí žánrů i postupů smíšený, zejména když postřehla, že smíšené jsou i jeho výrazové prostředky.*“ (Chloupek, 1994, s. 63)

Texty zpravodajské jsou v četných jevech jiné než analytické a publicisticko-beletristické dokumenty, uvědomujeme terminologickou nejednotnost, ale přesto se držíme zvyklosti české stylistiky a pro stylové jevy komunikátů žurnalistiky užíváme termín publicistický styl. Publicistický funkční styl je tematicky mnohotvárný s mnoha dílčími funkcemi, které jej činí nesmírně bohatým funkčním stylem. Zakládá se na zpravodajských a analytických útvarech. Funkční stylové rozpětí pojme novinové zprávy s prostou funkcí informativní, zahrnuje slohové útvary informačně analytické s funkcí komunikativní, získávací a ovlivňovací, kde se výkladové útvary střídají s objektivizovanými úvahami, expresivními glosami a fejetony. Právě rozsáhlý tematický záběr celé žurnalistiky, včetně zpravodajství a publicistiky, je pro tuto komunikační sféru příznačný.

Musíme ještě rozlišovat diferenciaci publicistického stylu vyplývající z dichotomie formy, existuje tak publicistický styl textů psaných, který lze označit jako styl žurnalistický nebo novinářský, tj. styl textů periodického tisku, a potom rozlišujeme mluvenou publicistiku, kterou reprezentují pořady vysílané rozhlasem a televizí. K publicistické sféře přiřazujeme i oblast agitace, propagandy, reklamy a inzerce.

Souhrnný profil textů publicistického stylu je podmíněn jejich rozsáhlým společenským úkolem: rychle, výstižně a co nejúčinněji informovat adresáty nejrůznějšího sociálního zařazení, věku a vzdělání, zprostředkovávat myšlenky

s maximální srozumitelností a významovou jednoznačností, bezprostředností a zřejmostí, získávat čtenáře pro zaujaté postoje, které publicistický orgán reprezentuje.

1. 3 Diferenciace publicistického stylu, publicistické žánry

Publicistický styl se prokazuje svojí vnitřní stylovou rozrůzněností, vyčlenily se tyto jednotlivé styly: zpravodajský, analytický a beletristický.

1. 3. 1 Zpravodajský styl

Podávání aktuálních a nových událostí je předmětem zpravodajských textů, jejich funkce je tedy informativní, zpravovací. Přinášejí informace z politiky, ekonomiky, společenského života a stále více i z odborných oborů, jejichž popularizace neustále narůstá. *„Zpravodajská sdělení jsou provázena snahou o co největší rychlost v podání informací a původci textu usilují o objektivitu. Jsou omezeni časem, v psaných textech pak délkou zpráv. Ve formulacích se projevuje snaha o konkrétnost a přímost ve sdělení, často strohost a stručnost vyjádření.“* (Minářová, 2008, s. 263) Dále E. Minářová považuje pro zpravodajská sdělení charakteristickou myšlenkovou hutnost, nasycenost fakty, konkrétnost a pojmovou srozumitelnost. Cílem je předání sumy informací. Uspořádání tématu a obsahu ve zpravodajských textech vychází z nutnosti přinést v souvislosti s tématem odpovědi na otázky: co se stalo, kdo to udělal a kdy, kde, event. stručně jak a proč.

Ve zpravodajském stylu se uplatňuje výrazná modelovost vyjádření, která odpovídá opakujícím se situacím a událostem, o nichž informuje. Příznačná je stereotypnost výrazových prostředků, použití publicismů a tendence k automatizaci. S modelovostí se setkáváme také v syntaktické rovině, charakteristické jsou zde kratší větné celky, dvojčlenné věty, výčtový sled informací apod. Z kompozičního pojetí se ve zpravodajském stylu nejvíce používá informační postup, který zachycuje základní data o sdělované skutečnosti, příznačné pro tuto komunikaci je lineární řazení faktografických údajů.

Ke zpravodajským žánrům E. Minářová řadí: zprávu, krátkou zprávu (noticku), rozsáhlejší zprávu, jež má v novinách charakter článku a blíží se k novinářskému referátu, oznámení, inzerát, komuniké, publicistický referát, reportáž.

Zpráva se považuje za primární textový útvar novin a časopisů, vyznačuje se přesností, úplností, srozumitelností a aktuálností. Média přinášejí informace o aktuální události a dávají odpovědi na základní otázky: Kdo? Co? Kdy? Kde? Svým obsahem sděluje událost, která se stala, byla novinářem pozorována a popsána. Zejména včasná zpráva je hodnotná, protože svou aktuálností přidává události na významu. Pojem zpráva se občas nesprávně zaměňuje s pojmem informace. Zpráva je však již zpracovaná, pohotová a celistvá informace o současné události, výsledku činnosti, jevu nebo situaci.

Vedle čtyř základních novinářských otázek si pokládáme ještě další dvě otázky Proč? a Jak? Formulujeme obsah tak, aby se jím adresáti cítili osloveni, zpracování by mělo být věcné, stručné a jasné. Zprávy mají být maximálně pravdivé, objektivní, jejich podstatným rysem je zdrojová vyváženost, tj. uvedení pramene informace, zveřejnění agentury. Jazyk zpráv respektuje spisovnost, jednoduchost, jasnost, srozumitelnost, hutnost, výrazná je frekvence jmenných údajů a několikanásobných větných členů.

Interně zprávy odlišujeme na noticky (kompozičně nečleněná, bez rámcových částí, neuvádí okolnosti události), lokálky, anonce, avíza, otvíráky, trháky, kurzívky.

Rozšířená zpráva je volněji sestavená zpráva, ve které se může projevit subjektivní postoj autora, přebírá vlastnosti publicistického (analytického) referátu a kromě základních informací obsahuje také doprovázející informace, které doplňují popis okolností události. Má částečně charakter reportáže, komentáře a publicistického referátu. Ve sdělení se několikrát vrací k jádru textu, tzn. uplatňuje se v ní cyklický kompoziční postup.

Oznámení se z hlediska rozsahu od zprávy neliší, ale seznamuje s akcí, která teprve proběhne. Uvádí její údaje, tj. název, místo a čas konání. Oznámení, které mobilizuje k účasti na oznamované akci, se nazývá výzva.

Inzerát představuje jeden z nejkratších zpravodajských žánrů, má specifický publicistický charakter s výraznou modelovostí vyjadřování ve stylizaci i v jednoduché kompozici, která je podřízena účelu - na minimální ploše se sdělí maximum informací.

Komuniké je druh hlášení nebo oznámení o uskutečnění významné akce, o průběhu jednání a jeho závěrečném výsledku. Text je stylizačně propracovanější, obsahuje syntakticky složitější konstrukce a delší souvětí.

Publicistický referát je zkrácený výklad obsahu dokumentu s hlavními věcnými údaji a závěry zdůrazňující nové poznatky. Má rysy analytického stylu, od odborného referátu se liší výběrem výrazových prostředků, především však základním funkčním

zaměřením a cílem, který spočívá v úplném přiblížení skutečnosti, o níž informuje. Poskytuje údaje o předmětu, cíli, metodách, výsledcích a závěrech popisovaného výzkumu. Referát mívá tuto osnovu: téma, předmět (objekt), charakter a cíl práce (metody a závěry).

Reportáž je publicistický žánr, který stojí mezi zpravodajskými a analytickými útvary, mívá formu psanou i mluvenou. Vzniká z podstaty živého vylíčení skutečné časově nebo místně vzdálené události na základě autorova osobního svědectví. Náměty reportáží tvoří aktuální problematika, novinář je buď aktivním účastníkem děje, nebo jev dodatečně ověřuje pomocí zjištění a analýzy. „*Reportáž má vyvolat názornou představu prostředí, přiblížit určité místo se všemi jeho zvláštnostmi, lidmi, kteří tam žijí a pracují...Nejpůsobivějším je mnohdy to nejjednodušší – výpověď přímého účastníka, neboť i prostředí – autentičnost zdroje – na příjemce sdělení velmi působí...*“ (Verner, 2007, s. 42) P. Verner uvádí, že pro zvýšení efektu a podtržení věrohodnosti, případně jen pro zpestření textu je dobré oživit kompozici reportáže v pasážích přímých vystoupení lidí jazykovými prostředky – slangem charakterizujícím vystupující postavy, výrazy argotu, jazyka spodiny, ale i dalšími vyjadřovacími prvky, jako jsou např. metafora, syntax, různě odstíněná synonyma. Tím je také dosahováno určitého výrazného stylu písemného projevu, který trvale určitého autora charakterizuje.

1. 3. 2 Analytický styl (publicistický styl v užším smyslu)

Informace v textech publicistické stylové sféry jsou analyzované, komentované, hodnocené, a proto plní v užším smyslu celý soubor funkcí, především však funkci persvazivní neboli přesvědčovací, získávací, ovlivňovací, formativní.

K analytickým žánrům řadíme úvodník, komentář, glosu, novinářský posudek, novinářskou recenzi a kritiku, interview, projev, proslov, diskuzi, debatu, polemiku, reportáž aj.

Úvodník je žánrem výhradně psané publicistiky, v němž se rozebírá, analyzuje konkrétní politická, ekonomická, sociální či kulturní událost. Zaujímá rozhodující stanoviska redakce, v dnešním tisku však úvodníky ustupují, protože se každý autor projevuje sám za sebe.

Komentář se věnuje aktuální problematice, zveřejňuje fakta, informace i postoj k obsahu komunikace. Autor komentáře fakta rozebírá, řadí, dedukuje logické závěry a

předkládá tak příjemci svůj ucelený úsudek ke ztotožnění. Projevuje se v něm autorova hloubka porozumění tématu i stupeň angažovanosti. Komentář se vyskytuje v mluvené i psané publicistice, bývá zařazován podle tematiky ve specifických žurnalistických celcích, a podle toho rozeznáváme komentáře ekonomické, vnitropolitické, zahraničně politické, kulturní či sportovní.

Glosa je stručná zpráva nebo komentující poznámka, která se nezabývá problémem v šířce či hloubce, ale jen z jednoho pohledu, v podstatě bývá kritická se sklonem k ironii.

Posudek, recenze jsou primárně žánry odborného stylu, ale popularizací odborných znalostí se přizpůsobují stylové normě publicistiky. Vycházejí z objektivního způsobu argumentace a hodnocení publikovaného textu.

Kritika, jejímž cílem je posuzování a hodnocení určitého jevu se zřetelem k jeho záporným stránkám, se vyznačuje striktním pohledem, má však být objektivní.

Projev a proslov se vyskytují v dnešní publicistice, své místo mají ale především v řečnictví.

Debata a polemika se snaží srovnáním odlišných hledisek, názorů a pohledů ovlivnit čtenáře. Vyskytují se především v mluvené publicistice.

Diskuze je podobou dialogu zpracovaná aktuální problematika, jde většinou o mluvený útvar, ústní forma má totiž vliv na větší nezávislost při volbě jazykových prostředků.

Interview je útvar, který také plní sdělnou a získávací funkci. „*Odhaluje nitro člověka, jeho názory, přesvědčení...Tázající provádí pozorování dotyčného člověka, během rozmluvy vzniká složitá spleť interpersonálních vztahů, dochází k projevům antipatie i sympatie, projevuje se zde ovlivňování, motivace – a celá řada dalších faktorů.*“ (Štokrán, 1980, s. 105) Podařené interview si žádá předešlou přípravu stejně jako strategickou taktiku rozhovoru.

1. 3. 3 Beletristický styl

V beletristickém stylu vystupují do popředí individuální rysy původce projevu, který odkrývá svůj subjektivní styl. Z jazykových prostředků se zde objevují metafory, metonymie, synekdochy, personifikace, epiteta, autorské neologismy, což vede k tomu, že tento způsob projevu neplní jen funkci informativní, ale také estetickou.

Útvary beletristického stylu přecházejí v uměleckou literární tvorbu, dokládají tak přesah uměleckého stylu do publicistiky. Mezi tyto úvary patří novinářský fejeton, sloupek, črta, medailonek a portrét, entrefillet, borgiska, causerie a beletrizovaná reportáž.

Fejeton je žánr, který se pohybuje na hranici mezi publicistikou a uměleckou žurnalistikou. Satirickým způsobem kritizuje záporné vlastnosti společenského života s cílem zjednaní vylepšení nebo je jen volným navázáním kontaktu se čtenářem. Objevuje se v něm kritika, expresivita a provokace. Dříve se objevoval v denících na stránce tradičně pod čarou, dnes však z tisku ustupuje. „*Po roce 1989 se fejetony z novin a časopisů dost vytrácejí, málokdo umí a má odvahu tento zbytný, leč krásný publicistický útvar zařadit do rozvláčných stran novinových sloupců, plných problémů současné ekonomiky a politiky.*“ (Verner, 2007, s. 46)

Sloupek je krátká novinářská esejistická úvaha, stojí na pomezí fejetonu a causerie, ale z hlediska kompozice je komplexnější. Také z formálního hlediska představuje v novinách jeden novinový sloupec. Neřeší nejdůležitější ani rozhodující problémy, přesto je aktuální a autor v něm reaguje na životní realitu. Obsahuje prvky bezprostřednosti, hovorovosti, vtipu, humoru nebo kritiky.

Črta představuje obraz měnícího se světa s důrazem na sdílení zážitku, případně vykreslení osobnosti. Ustupuje od pouhého popisu k záznamu prožitku v autentickém vyprávění. Autor se vyjadřuje svéráznými emotivními projevy, umělečtějším jazykem, čistotou výrazu, smyslem pro detail i básnickými prostředky.

Medailonek a portrét mají za úkol podat obraz výrazné osobnosti, odkrýt dialektiku jeho díla, jak člověk myslí, cítí, jedná. Zachycují jeho charakter, vlastnosti, způsob myšlení a činy významné pro společnost.

„*Portrét je rozsáhlejší dílo v časopise nebo knižním zpracování, zatímco menší medailon nalezneme v každodenní novinové tvorbě. V medailonu se vždy ve větší míře zobrazuje osobní vztah k portrétovanému. Medailon je důvěrnější, osobnější, ovlivněný inspirací z osobního setkání, volí lehčí tón. Portrét má snahu o nestrannost pohledu na člověka, o univerzálnější a trvalejší platnost výpovědi.*“ (Verner, 2007, s. 51)

Entrefillet je nejmenší umělecko-publicistický žánr, který lehce, vtipně a s nadsázkou interpretuje aktuální událost v originálních souvislostech. Osvědčuje se autorova osobní zaujatost, nápad a přístup ke zpracování s určitým nadhledem v umělecké zkratce.

Borgiska je beletristickou metodou zachycená zpráva s pozoruhodným obsahem.

Causerie označuje lehkou, zábavnou, vyříbenou úvahu o nějakém drobném problému. Úloha vypravěče a jeho názor vystupují do popředí.

1. 4. Jazykověstylistické aspekty publicistických textů

Role žurnalistiky a publicistiky, které jsou spjaté se jejich základními funkcemi, ovlivňují výběr jazykových prostředků a jejich užití. Stylizaci vyjádření pozorujeme jak ve zpravodajské části žurnalistiky, tak v jednotlivých stylech publicistiky. Publicisté této stereotypnosti využívají, ale zároveň ji cílevědomě porušují, neustále i překonávají novými vyjádřeními, stylově aktivními. Užívají rétorické prostředky a příznakovou slovní zásobu - jednoznačné pojmenování nahrazují mnohoznačným a obrazným, expresivní pojmenování má častěji přednost před nociónálním.

Pro publicistický styl je příznačné těsné sepětí stylové oblasti s dobou a týká se to jak obsahu, tak i výrazových prostředků. Jazykové prostředky, které se jeví vzhledem k dané době jako relativně pevné a stabilní, ale vývojem společenského dění se proměňují, nazýváme publicismy. Představují jednoslovná i víceslovná pojmenování a frazémy.

Stylovou vrstvu publicistickou dělíme na prostředky – aktualizované a automatizované.

1. 4. 1 Jazyková aktualizace a automatizace v publicistice

Tyto termíny v jazykovědě definoval B. Havránek ve sborníku Pražského lingvistického kroužku. „*Automatizací rozumíme tedy takové užívání jazykových prostředků, a to buď izolovaných, nebo vzájemně spojovaných, jaké je obvyklé pro určitý úkol vyjádření, totiž takové, že výraz sám nebudí pozornost, vyjádření po stránce formy jazykové se děje a je přijímáno jako konvenční...Aktualizací naopak rozumíme užití jazykových prostředků takovým způsobem, že samo budí pozornost a je přijímáno jako neobvyklé, jako zbavené automatizace, dizautomatizované, např. živá básnická metafora (na rozdíl od lexikalizované, která je automatizována).*“ (Havránek, 1932, s. 52-53)

Podle B. Junkové za aktualizaci považujeme zvláštní, nové a ne zcela obvyklé užití jazykových prostředků. V opozici k nim potom stojí prostředky běžné, obvyklé, v daném kontextu očekávané, tedy ustálené, které nazýváme automatizované.

Aktualizované prostředky zprostředkovávají čtenáři nový pohled na známé skutečnosti a odhalují nové vztahy a souvislosti známých jevů. K aktualizovaným prostředkům řadíme i nově utvořená obrazná rčení a frazeologismy, které textu dodávají dynamičnosti, při jejich častém používání však podléhají automatizaci.

V současné době považujeme za nejdetailnější popis automatizovaných a aktualizovaných jazykových prostředků v publicistickém stylu v knize J. Chloupeka *Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti* (1986). Jejich přítomnost v textech vidí jako jednotnou součást vyplývající z funkce publicistického stylu, tzn. rychle, výstižně a srozumitelně informovat adresáty různého vzdělání a věku.

Automatizované prostředky člení J. Chloupek do několika skupin: výrazy vyjadřující solidaritu s dobou a společenským vědomím, ustálená obrazná vyjádření, povšechnost vyjádření, prostředky skladebné kondenzace a nepravé věty vedlejší.

„Protože informace často pocházejí z těžké komunikační situace, nacházejí důležité uplatnění především v jazyce novin ustálená obrazná pojmenování...Při nadměrném užívání obrazných pojmenování dochází k jejich lexikalizaci a jsou považována za novinářská klišé.“ (Junková, 1995, s. 228)

Automatizované prostředky se také snaží o neurčitost vyjádření. V publicistických textech nacházíme výrazy se širokým obecným významem, pojmenování shrnující, zobecňující. Autor tyto prostředky volí na základě nedostatečné informovanosti o údajích a projevuje i snahu neuvádět podrobnosti.

Příklady automatizovaných prostředků:

RP 1921: *proč se vyhýbají břitvám soudních a obhájcových otázek* (2.4.)

RP 1961: *v závodech se rozvíjí soutěžení* (4.1.)

P 2001: *Zemanovy způsoby jablkem sváru* (7.3.), *Turci si utáhnou opasky* (17.4.), *česká věda nepokvete* (18.4.), *ostré kritice podrobil* (17.5.), *školská reforma byla rozmetána na kusy* (23.5.), *zalepit díru v zákonu* (10.7.), *zlomil duši* (24.7.)

1. 4. 2 Obrazná vyjádření

„Obrazy v textech jsou založeny na přenášení výrazů do sémanticky jiného okolí s podobnou myšlenkou, vlastností, s podobnými jevy a ději.“ (Minářová, 2008, s. 251)

E. Minářová dále uvádí, že obrazná vyjádření metaforické povahy plní v publicistickém projevu nejen svou funkci informativní, ale poutají čtenářskou pozornost a dodávají jazykovému projevu živosti a naléhavosti. Jimi obohacené sdělení pak bývá

emocionálnější, procítěnější. *Užitím obrazného vyjádření nedochází jen k pouhému konstatování sdělovaného, ale právě prostřednictvím obrazů jsou odhaleny i projevy kladného nebo záporného vztahu autora k obsahu sdělení a projev nabývá větší působivosti.* (Minářová, 2008, s. 251) Všechny obrazné výrazové prostředky jsou více nebo méně aktualizující.

RP 1921: *slunce pálí nyní jako na Sahaře (31.7.), politická smrt (1.3.), v mlhovinách se snadno zabloudí (1.3.)*

RP 1961: *slunce si vyšláplo na oblohu (29.4), nad Karpaty se snesla noc (4.7.)*

P 2001: *rákoska na filozofii (28.4), z olejového nebe (15.5), Klaus již vychladl (11.7.), poslanci umyli Zemanovu týmu hlavy za jeho loňské hospodaření (14.7.), školy polykají milióny investic (2.8.)*

1. 4. 3 Módní výrazy, výrazy odrážející dobu vzniku

Publicistika se zaměřuje na aktuální události, proto také její slovní zásoba obsahuje mnoho pojmenovávacích jednotek, které odrážejí dobu. „Zvýšený výskyt mají v novinách slova týkající se politického, hospodářského i kulturního dění, sportu a vůbec veřejného života; to je zcela přirozené.“ (Bečka, 1986, s. 13) Zvláštní pozornost však zasluhují slova, jejichž výskyt se náhle zvýší tím, že se jejich význam rozšíří, a tak se stanou pohotovým prostředkem vyjadřování pro stále širší možnosti užití. Často se stává, že taková slova ztrácejí časem pevné obrysy, až nakonec degenerují v pouhou výplň věty. Přestávají být užitečná a z úzu se vytrácejí. Nazýváme se módní slova.

Publicistický styl je výrazně ovlivněn jazykem politiky. „Nová slova přenášená z politiky do publicistiky odrážejí politické, společenské a ekonomické realie a souvisejí vždy s novými přeměnami společnosti...Slova a spojení z veřejného a politického dění bývají v odborné lexikologické literatuře hodnocena jako terminologie politická, politologická, slova politickospolečenského charakteru, popř. též jako žurnalismy.“ (Minářová, 2008, s. 253)

RP 1921: *revoluční výchovu (1.3.), buržoazie (1.3.), proletariát (16.3.), dělnictvo (5.6.)*

RP 1961: *sovchoz (14.3.), kolchoz (14.3.), plenární zasedání (18.6.), pracující (5.7.), pětiletka (4.1.), soudruzi a soudružky (1.10.)*

P 2001: *eurofil (9.1.), euroskeptici (18.6.), euronadšenci (18.6.)*

1. 4. 4 Frazeologické obraty

Frazeologii chápeme jako soubor ustálených spojení slov, frazeologických obratů. Podle J. V. Bečky se ve frazeologických obratech slova váží na sebe tak, že vytvářejí jeden význam (rovnají se v tom smyslu zhruba jednoduchým slovům) a jako jediné pojmenování je také do textu vsazujeme. „*Jsou ustálena (říkáme, že jsou lexikalizována), to znamená, že je přijímáme už jako hotová spojení slov. Významová samostatnost slov, z nichž se skládají, je značně oslabena anebo je vůbec zrušena.*“ (Bečka, 1973, s. 57)

V současných publicistických textech nacházíme tradiční frazémy lidové, kolokviální, knižní (literární) a kulturní, z nichž mnoho má svůj původ v antické slovesnosti nebo v bibli.

RP 1921: *boží mlýny melou pomalu, ale jistě (25.6.), jádro vládních bijců odpočívalo na vavřínech hanby (16.3.), líčiti dobu trvání a pravděpodobnost výsledku příliš růžově (1.6.), nic nebylo tomuto křesťanu cizejší (16.3.)*

RP 1961: *od čerta k ďáblu (5.1.), začněme od Adama (22.5.), muzea nechtějí být mrtvou pokladnicí hodnot (30.5.), každá koruna dobrá (1.10.)*

P 2001: *to dá zdravý rozum (9.1.), Jacksona řezal otec jako žito (17.2.), mnoho povyku pro zvyk (6.3.), starý pes a nové kousky (14.5.), po uši zamilovaný pár (16.5.), jako blesk z temného nebe (28.5.), čtyřkoaliční partner kartami zatím ještě míchá (8.9.), čtyřka (=čtyřkoalice) chce vypálit rybník nové straně (8.9.)*

„*Pro frazeologismy obecně platí jistá ustálenost a neměnnost celého spojení. Nadto pravidelným užíváním v publicistických textech se frazeologické obraty rychle automatizují i v povědomí adresáta, tj. ztrácejí stylovou aktivitu, a tedy i schopnost plnit ovlivňovací funkci.*“ (Chloupek, 1991, s. 210) J. Chloupek dodává, že se tomu v publicistice čelí různou inovací frazeologických obratů, včetně nezvyklých inovací přísloví, rčení a pořekadel. Právě pro publicistiku je příznačné užití frazeologie v kontextu obměněné a určitým způsobem přetvořené, modifikované, uplatněné v nových souvislostech.

1. 4. 5 Expresivní, emocionální pojmenování

Expresivní, emocionální výrazy výrazně a záměrně podtrhují informační a persvazivní působení žurnalistických textů. „*Zdrojem emocionality není jen spisovný jazyk, ale i ostatní útvary a poloútvary národního jazyka; mnohdy se emocionality vyjádření dosahuje obrazností a celým kontextem.*“ (Minářová, 2008, s. 260)

RP 1921: *pravičáci (4.1.), strašlivá policejní zvěrstva (3.11. RP Večerník), strašlivý dokument (1.3.), neparfumovaní estéti (20.2.)*

RP 1961: *nadšená manifestace družby (1.10.), rozsévačky radosti (23.5.)*

P 2001: *nájezd krvelačných Siouxů (19.4.)*

1. 4. 6 Neologismy

Neologismy jsou slova užívaná nejprve menším okruhem uživatelů, někdy dokonce jen jediným autorem. Postupně se šíří, ale jakmile se začnou obecně užívat, ztrácí příznak novosti. „*Označení slova jako neologismus závisí tedy na společenských podmínkách a na společenském hodnocení. Potud je to také otázka sociolingvistická. Z jazykového hlediska vystupuje do popředí možnost vřazení slova do slovní zásoby ovlivněná jeho strukturou, potřebností v pojmenovávacím systému*“ (Hauser, 1980, s. 44)

RP 1921: *bankokracie (30.7. RP Večerník)*

RP 1961: *universiáda (22.7.), fonokarta (24.5.)*

P 2001: *švejkování (17.2.) politikaření (19.2.)*

1. 4. 7 Vyjádření neurčitá, výrazy zobecňující sdělení

V žurnalistice, která informuje věcně a výstižně, stojí v opozici vyjádření neurčitá, obecně shrnující. J. Chloupek specifikuje tyto výrazy jako zneurčitění propozice. Existují různé důvody k jejich užití. „*Bud' autor projevu není o skutečnosti podrobně informován a konkrétní údaje nezná, nebo se vědomě snaží zachovávat určité zásady diplomacie, podrobnější fakta neuvádí a tam, kde bychom očekávali konkretizaci činitele děje, je shrnující výraz s významem širokým, obecným.*“ (Minářová, 2008, s. 257) E. Minářová dodává, že často užívaná zneurčitění propozice, která se vyskytují v obdobných a opakujících se situacích zcela stereotypně, nabývají charakteru fráze.

RP 1921: *nerozhodnosti jednotlivých žvlů (16.3.)*

RP 1961: *výrobní síly (9.1.)*

P 2001: *špička ČSSD (14.3.)*

1. 4. 8 Specifický shodný atribut

„V projevech publicistického stylu se shodný atribut objevuje jako výrazný syntaktický prostředek stylové aktivizace, aktualizace. Jde o specifický atribut publicistický, vytčený. Lze jej chápat i jako prostředek kondenzace vyjádření a představuje implicitnost.“ (Minářová, 2008, s. 257) Žurnalisté mu dávají přednost pro jeho jednoduchost, stručnost a přímost.

RP 1921: *vášnivou řeč (29.7.), finanční kapitál (29.7.), výrobní prostředky (29.7.), sociálních zápasů (30.7. RP Večerník), dělnickou čest (17.11. RP Večerník) župní sjezd (11.9.), odborové svazy (11.9.), kapitalistická bažina (15.12. RP Večerník), třídní boj (3.4.), velezádní proces (1.4.)*

RP 1961: *triumfální cesta (29.4.), hospodářská spolupráce (5.4.), pozdravný projev (28.10.)*

P 2001: *napjatá diskuze (6.1.), legislativní smršť (26.7.), virtuální měna (1.2.), ekonomický sólista (11.4.)*

1. 4. 9 Parenteze specificky publicistické

Ke specificky publicistickým parentezím patří parenteze vyjadřující postoj jiných. Buď adresátovi připomínají veřejné mínění, nebo se odkazují na konkrétní svědectví. „Tyto prostředky vnášejí do stylu publicistických projevů bezprostřednost sdělení, naléhavost argumentu, závažnost agitace, projev oživují, a proto se jeví jako prostředek stylové aktivizace.“ (Chloupek, 1991, s. 213)

RP 1921: *jak se dalo předvídati (30.8.), je pravdou, že (1.4.)*

RP 1961: *jak píše tisková agentura France Press (5.4.), J. A. Gagarin odpověděl (1.5.), je možné říci (9.1.)*

P 2001: *oznámil Sochůrek (14.2.), jak v kraji bývá zvykem (6.1.), říká Miloš Zeman (31.3.)*

1. 4. 10 Přejatá slova

Přejatá slova odrážejí dobu, její politické tendence a společenské poměry. Nejčastěji se v publicistických textech setkáváme s anglicismy. „*Jedná se o výrazy užívané především v oblasti ekonomiky, sportu, výpočetní techniky, filmového průmyslu, módy, populární hudby apod. U většiny z nich dochází k větší či menší formální pravopisné a morfologické adaptaci, jiné si naopak zachovávají původní formu a pravopis a zůstávají nesklonné.*“ (Svobodová, 1996, s. 99)

RP 1921: *feuilleton (5.7.), football (31.7.) saisona (20.8.), yogurth (20.8.), hockeyový zápas (21.2. RP Večerník), v přátelském matchi (21.2. RP Večerník), championáty (5.7. RP Večerník)*

RP 1961: *export (27.5.), delegace (30.5.)*

P 2001: *shop (6.2.), play-off (20.2.), fitness (20.2.), foyer (10.7.)*

1. 4. 11 Jazykové prostředky z jiných útvarů národního jazyka

Publicistika je tvořena především neutrálními jazykovými prostředky. Ostatní výrazové prostředky z jiných vrstev spisovného jazyka, např. knižní nebo hovorové a také prostředky mimo spisovnou rovinu jazyka se v publicistice stávají příznakovými a funkčně vystupují jako prostředky stylově aktivní. „*Psaná žurnalistika tak využívá především lexikálních prostředků knižních a slov citátových. Podíl výrazů profesních a slangových narůstá ve sportovním zpravodajství a v tisku lokálním nebo závodním, obecná čeština proniká do bezprostředního rozhlasového a televizního vysílání, zvl. z prostředí Čech.*“ (Minářová, 2008, s. 261)

RP 1921: nenalezeno

RP 1961: nenalezeno

P 2001: *pankáč (6.2.), tré bohu libejch knížek na den vytaženejch (9.1.), taxikář šel od fochu (10.2.), tyjátr (13.3.), kulišárna (17.4.)*

1. 5 Publicistické titulky

„Každý publicistický text začíná titulkem, proto chceme-li mluvit o textu, musíme mluvit o jeho titulcích - o jeho nadpisech. Titulky naznačují obsah textu, předznamenávají jej. Jsou stylizovány tak, aby vzbudily čtenářů, upoutaly jejich zájem.“ (Shatury, 1999, s. 79)

Také titulky plní své funkce, nejdůležitější z nich je upoutání čtenářovy pozornosti. Upoutávají umístěním, tvarem, velikostí a dalšími grafickými vlastnostmi a zároveň svým obsahem přeměňují nezáměrnou čtenářovu pozornost na záměrnou.

Další funkcí titulků je přesvědčovací funkce, která výrazně vystupuje do popředí v titulcích obsahujících úkolové infinitivy.

Titulky někdy vyjadřují vlastní obsah sdělení, proto se zde uplatňuje velmi důležitá funkce informativní.

Poslední funkcí publicistických titulků je funkce hodnotící, jež bývá nejčastěji vyjádřena shodným přívlastkem.

Můžeme tedy říci, že publicistické titulky vedle své prvotní nadpisové a nápisové funkce plní stejnou funkci jako publicistický styl obecně, čili sdělnou, informativní, komunikativní, ovlivňovací, přesvědčovací a získávací.

Titulky dělíme na zpravodajské, hodnotící a beletristické. A. A. Shatury charakterizuje titulek jako zpravodajský ten, který obsahuje především věcné a časové údaje, čísla, jména lidí, názvy závodů, měst apod. Hodnotící neboli komentující titulek je členitější a charakterizuje ho zejména vysoká frekvence přívlastků a k událostem, o kterých je řeč, zaujímá hodnotící titulek stanovisko, je obyčejně nadpisem ke komentářům, glosám, pozvánkám, domácím a zahraničním pohledům atd. Beletristický titulek má často ráz metaforický.

Pro titulky je charakteristická zvláštní grafická forma, která má největší význam pro upoutání čtenářovy pozornosti. Titulky bývají na samostatných řádcích, které jsou od dalšího textu oddělené mezerou, jejich písmo se velikostně a typově odlišuje od následujícího textu.

V šedesátých a sedmdesátých letech převažoval názor, že titulky mají být stručné a neúplné, aby přinutily čtenáře k zájmu o plný text. Krátkým titulkům se dávala přednost také kvůli tehdejší zdlouhavé výrobě tisku. *„Statické titulky (bez slovesa v určitém tvaru) převažovaly nad dynamickými a jednočlenných vět v nich bylo víc než*

dvojčlenných; souvětí byla výjimečná. Hojně se užívaly hlavní titulky ve spojení s nadtitulky a podtitulky.“ (Daneš, 1997, s. 61-62)

V poslední době, zhruba v devadesátých letech, došlo k proměnám charakteru titulků jak ve formulacích, tak i v obsahu. Byla jim ponechána jejich významová i orientační funkce, ale stoupla poutací a výtvarná úloha. S tím souvisejí změny pohledu na titulkové skupiny a také celkovou jazykovou strukturu titulků. V některých denících se prohloubila struktura nadtitulků, hlavních titulků i úvodních odstavců a také vzrostla role mezititulků, jež opakují nebo doplňují stěžejní myšlenku textu. Začaly se také formovat rozdíly mezi zpravodajskými, publicistickými a zábavními titulky.

„Novinové titulky jako svébytné útvary se vyznačují specifickými rysy. K tomu, aby plnily všechny uvedené funkce, je třeba pečlivě promyslet jejich stylizaci, a to jak po obsahové, tak i po formální stránce.“ (Shatury, 1999, s. 81)

Zpravodajské titulky se vyznačují bohatou syntaktickou strukturou, někdy i souvětím. Dvouslovné titulky se již dnes příliš nevyskytují, převažují jednoduché dvojčlenné věty a průměrná délka se podle Daneše pohybuje kolem šesti slov.

Titulky podle obsahové úplnosti dělíme na tematické, rematické a tematicko-rematické. *„Titulek se neurčitým tématem a bez rématu může být krátký...Má-li být téma určitější, je vyjádřeno více slovy...Ve zpravodajských rubrikách moderních českých deníků převažují titulky tematicko-rematické. Dobře korespondují s úvodním odstavcem zprávy; ten je rozšířenou verzí titulku.*“ (Daneš, 1997, s. 63-64)

Bulvární titulky zaujmou na první pohled velikostí písma, barvou a rámečky. Jsou doplněné barevnými fotografiemi s rozsáhlými popiskami.

Publicistickým titulkům během jejich vývoje zůstal zachován obrazný charakter, většinou jsou krátké, jejich syntaktická struktura je jednoduchá, převažují jmenné konstrukce nad slovesnými. Četně se tu setkáváme se zvolacemi, výzvovery a tázacími větami.

„Titulky hrají v publicistickém stylu významnou úlohu a jsou klíčem k publicistickým textům. Jsou nástrojem, který umožňuje čtenáři proniknout k obsahu i smyslu textu. Upoutávají čtenáře, často je přimějí k tomu, aby si text přečetli celý.“ (Shatury, 1999, s. 86) Podle titulků se čtenář v novinách, časopisech, apod. lépe orientuje a mnohdy si vybírá k četbě právě ty příspěvky, jejichž titulky mají poutavou formu.

RP 1921: *Celý život jste robotili pro své pány, nechcete obětovat jeden den pro své ruské bratry? (13.10.), Vystupujte z církvi! (2.2.), Veliké kapitalistické spiknutí proti dělnictvu (25.3. RP Večerník), Kde jest ta velezrada, kde jsou ty rozsudky smrti, kde jsou ti předem určení kati? (25.3. RP Večerník), Chceme revoluci! (4.5.)*

RP 1961: *Obilí se sklízí již ve všech krajích (5.7.), Technický rozvoj je věcí všech pracujících (5.7.), Den stavbařů nástupem k novým úspěchům (9.7.), Projev soudruha Antonína Novotného (1.10.), Brněnský veletrh potvrdil vysokou úroveň našeho strojírenství (1.10.), I. Historická vítězství socialismu (19.10.)*

P 2001: *Zprivatizujeme demokracii? (2.1.), Záruka jen na tkaničky? Omyl, paní majitelko! (2.2.), Vyláme si každá vláda zuby na dlužnících daní? (26.3.), Poslanci se vysmáli Ústavnímu soudu (3.3.), Komunisté začínají ČSSD vonět (5.3.), Zakladateli Škodovky uřízli hlavu (myšleno soše) (18.5.)*

1. 6 Persvaze a její prostředky v publicistických textech

Pojem persvaze chápeme jako označení funkce přesvědčovací, získávací, ovlivňovací, vybízecí, hodnotící a uvědomovací. „*Cílem persvaze je formování vědomí recipientů a působení na veřejné mínění. Persvaze v tomto významu je konstituujícím rysem funkčního stylu publicistického, kam v současné české stylistice náleží i texty reklamní, a funkčního stylu rétorického.*“ (Jaklová, 2002, s. 169)

Persvazivní funkce je typická funkce publicistického stylu, ve kterém v současné době čím dál, tím více získává na významu manipulativní role publicistiky. Tato funkce se ve větší nebo menší míře uplatňuje téměř ve všech publicistických žánrech.

S persvazí se v masových médiích zachází jak verbálními prostředky, které převažují, tak také neverbálními prostředky.

Mají-li verbální prostředky dosáhnout své účinnosti, musí splňovat tato kritéria: srozumitelnost a kredibilitu. Srozumitelností rozumíme, „...*jestliže má recipient přijmout příznivě žurnalistický text, musí být text snadno srozumitelný i při nesoustředěné pozornosti. Znamená to, že interpretace textu musí proběhnout bez neshod na všech relevantních rovinách...*“ (Jaklová, 2002, s. 170)

Význam cizího slova kredibilita je důvěryhodnost, spolehlivost. „*Kredibility se dosahuje volbou významově adekvátních výrazových prostředků, výběrem náležité stylové vrstvy, vnější prezentací textu včetně užití neverbálních prostředků ap.*“ (Jaklová, 2002, s. 170)

Persvazivní prostředky neverbální členíme na akustické a vizuální. K akustickým prostředkům patří parajazykové jevy v rozhlasovém i televizním vysílání (např. různé zvuky ilustrující děj). S vizuálními prostředky se setkáváme v televizi i v periodickém tisku. Patří sem prostředky ideografické, které plní především informační funkci, jedná se „*fotografie, ilustrace, karikatury a obrazový materiál vůbec, tabulky, přehledy, schémata, grafy, kurzovní přehledy, kurzy akcií, přehledy úrokových sazeb v jednotlivých bankách ap...*“ (Jaklová, 2002, s. 171) K vizuálním prostředkům řadíme také grafické prostředky čili „*různé typy titulků, nadtitulků a podtitulků, jejich typografické ztvárnění a barevné provedení,...interpunkční znaménka,...členění textu na odstavce, volba šířky sloupců, výběr různých typů písma ap.*“ (Jaklová, 2002, s. 171)

A. Jaklová dále uvádí, že základem vyjadřování v českých masmédiích je kultivovaný spisovný jazyk, v jehož rámci probíhá v závislosti na typu a obsahu textu výběr mezi prostředky stylově neutrálními a příznakovými a také volba prostředků stimulujících persvazivní účinek textu. Komunikační efekt persvazivní funkce publicistického textu však výrazně ovlivňuje řada dalších faktorů na straně produktora i na straně recipienta a dále i sám charakter a průběh persvazivní komunikace. Z těch nejdůležitějších jmenujme alespoň typ a vlastnosti produktora, obsah textu a způsob jeho zpracování, formu komunikace a její postupy.

Povaha persvaze je dána již samým typem periodika, nejvýrazněji pozorujeme rozdíl mezi seriózní a bulvární publicistikou. Časopisy a noviny používají různé komunikační strategie, protože na recipienta můžou působit v mnoha rovinách. Nejúčinnější jsou však prostředky verbální.

V této práci je důležité zdůraznit rozdíl v persvazivních prostředcích současnosti a minulosti, kde i zpravodajství mělo být tendenční. Z poznatků a zkušeností Z. Hlavsy víme, že vedení předlistopadové ČTK důrazně vyžadovalo od svých zaměstnanců, aby psali „komentované zprávy“. „*V komunikačním schématu tehdejší publicistiky bylo ovšem předem dáno, kdo je „protivníkem“, to byla konstanta.*“ (Hlavsa, 1995, s. 150)

2. Politická situace První Československé republiky (1918 - 1938)

28. 10. 1918 vydal Národní výbor zákon o zřízení samostatného československého státu. Národní shromáždění potom vyhlásilo republiku, zvolilo T. G. Masaryka prezidentem a ustavilo první vládu pod předsednictvím K. Kramáře.

V červnu 1919 se konaly obecní volby, ve kterých zvítězila sociální demokracie a na tomto základě byla jmenována nová vláda tzv. rudozelené koalice. K hospodářské politice patřila zejména měnová reforma, zavedení československé měny a pozemková reforma. *„29. 2. 1920 byla přijata Ústava, zákonodárným orgánem bylo dvoukomorové Národní shromáždění (poslanecká sněmovna a senát), prezident volen na 7 let, hlasovací právo bylo všeobecné, rovné, přímé a tajné, volební systém poměrný, poprvé mohly volit i ženy.“* (Lexikon vědomostí, 2008, s. 36)

V prosinci 1920 přestala levice v sociální demokracii respektovat vedení strany, což vedlo k vyhlášení stávk. Následně došlo k potlačení pokusu levice získat moc, a to podnítilo vznik Komunistické strany Československa.

„Začátkem 30. let si i v ČSR výrazně projevila hospodářská krize jak v zemědělství, tak v průmyslu a následně v zahraničním obchodě. Výsledkem byla masová nezaměstnanost vrcholící v r. 1933, vedla nejen k radikalizaci dělnictva, ale přispěla i k růstu nacionalistických nálad...“ (Lexikon vědomostí, 2008, s. 36)

Po nástupu Hitlera k moci v roce 1933 začaly v Československu vznikat německé nacionalistické organizace a vyvrcholení přišlo v roce 1935, kdy ve volbách získala nejvíce hlasů Sudetoněmecká strana – SdP, jejímž úkolem bylo rozbití ČSR.

Bez účasti ČSR byla dne 29. 9. 1938 v Mnichově podepsána N. Chamberlainem, B. Mussolinim, A. Hitlerem a E. Daladierem dohoda o odstoupení pohraničí Německu. Československá vláda pak tento diktát přijala o den později.

2. 1 Rudé právo v době První Československé republiky

Deník Rudé právo vznikl na základě rozvratu mezi českými sociálními demokraty a komunisty v roce 1920. První číslo vychází v úterý 21. září 1920 v Lidovém domě v Praze a prezentuje se jako orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické. Navazuje na Právo lidu a dokazuje to číslováním listu, v záhlaví vlevo se vedle čísla 1 uvádí v závorce pořadové číslo 214, také za označením

ročníku na pravé straně je v závorce uveden ročník Práva lidu – XXIX. „*Nemůžeme-li vydávati Právo lidu, vadí-li pánům od soudů a z policie také Staré Právo lidu, budeme od pondělka nazývati ústřední orgán strany Rudým právem.*“ (Douděra, 1980, s. 22) Mottem: „*Proletáři všech zemí, spojte se!*“, které se objevuje v hlavičce úvodní strany, se redakce radikálně vyslovuje a hlásí k internacionalistickému přesvědčení.

V prosinci 1920 došlo k majetkovému sporu pravice s levicí, který vyústil k obsazení redakce a tiskárny Rudého práva policií a poté k vyhnání z Lidového domu. Znovu pak deník vychází v tiskárně Grafia v Myslíkově ulici.

Mezníkem sledu událostí v Rudém právu se stal květen 1921, kdy se konal sjezd levice, která ustavila jednotnou internacionální Komunistickou stranu Československa. Od 18. května 1921 tedy začalo Rudé právo vycházet jako ústřední tiskový orgán komunistické strany. „*J sme komunisty. Naše cesta a náš cíl*“ – ohlašoval titulek na úvodní stránce.

Během let 1924 – 1929 se KSČ dostala do vnitrostranického konfliktu, který trval až do V. sjezdu strany, na kterém ústřední výbor zvolil nové politické předsednictvo v čele s generálním tajemníkem Klementem Gottwaldem. V. sjezd přinesl nejen tvrdý boj a postupy proti buržoazii, ale také bojovnější žurnalistiku, kterou se později profilovala redakce Rudého práva pod vedením Jana Švermy.

Ve třicátých letech, po krachu na newyorské burze, se Rudé právo ostře zúčastňovalo ve střetech pracujících dělníků s jejich zaměstnavateli. Informovalo o příčinách hospodářské krize, organizovalo sbírky solidarity a spojovalo dělnictvo.

Rudé právo se také zásadně prosazovalo v propagaci Sovětského svazu a jeho politiky. V květnu 1935 byla podepsána československo-sovětská spojenecká smlouva, kterou deník ve svém komentáři označil „*za první vážný krok k zajištění míru a k záchraně samostatnosti našeho státu před lupičskými plány Hitlerů.*“ (Douděra, 1980, s. 55-56)

Podstatnou roli v komunistickém tisku představoval Klement Gottwald, který začal publikovat na stránkách Rudého práva ve druhé polovině dvacátých let. Poprvé vystoupil s článkem „O pracovní povinnosti ve straně“, kde popisuje zásady bolševizace strany. Jeho pozdější příspěvky se vyznačují patřičnou bojovností a účinností proti buržoazní politice a kapitalistům, argumentuje ostrým způsobem a přesvědčivým vyjadřováním. V Rudém právu působil i později ve třicátých letech, kdy publikoval článek Rudé právo za všechny, všichni za Rudé právo, v němž popisuje význam deníku a důležitou úlohu, kterou představuje pro stranu, komunisty a pracující lid. Klement

Gottwald napsal do Rudého práva kolem sta úvodníků a dalších statí a jeho další působení v deníku zaznamenáváme také po osvobození republiky.

V předválečné redakci Rudého práva působilo kolem osmnácti redaktorů, často vydávali články také v dalších stranických listech a řečnili na schůzích lidu. Nejslavnějším obdobím v historii Rudého práva je etapa let 1936-1938, kdy se hlavním redaktorem stal Jan Šverma. „Z Rudého práva se zásluhou mnoha okolností stal list vysoké ideologické, politické a novinářské úrovně, který dosáhl vlivu, jenž daleko přesahoval jeho náklad.“ (Douděra, 1980, s. 64)

Přestože mělo Rudé právo obrovskou moc a sílu, bylo policií neustále podrobováno konfiskacím. První výtisky novin musely být předány k náhledu, a pokud porušovaly zákon, byla nařízena konfiskace, která se týkala jen určitých částí, článků, odstavců nebo vět.

Sled událostí roku 1938 a přijetí mnichovského diktátu s sebou mimo jiné přinesl zastavení Rudého práva a ostatních komunistických novin, Rudé právo tedy vyšlo 20. října 1938 legálně naposled.

2. 2 Rudé právo v roce 1921

2. 2. 1 Profil deníku

Uprostřed titulní strany deníku byl umístěn velkým písmem název RUDÉ PRÁVO a hned pod ním podnázev ÚSTŘEDNÍ ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉ SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY DĚLNICKÉ, od května potom ÚSTŘEDNÍ ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉ STRANY KOMUNISTICKÉ, nad ním bylo uvedené místo vydání, den a datum, v pravém horním rohu pak ročník (II.) a v levém číslo deníku.

S Rudým právem zároveň vycházelo každý den i Rudé právo Večerník, kromě neděle. V pondělí pak vycházelo pouze Rudé právo Večerník. Graficky byly články uspořádané do sloupcových schémat, oddělených svislou čarou. Za titulky se vždy psala tečka. Úvodní strana vždy informovala o nejaktuálnějších a nejzávažnějších událostech v republice, mnohdy téma pokračovalo i na dalších stranách.

Na následujících stranách se nacházely tyto rubriky:

Beseda – obsahovala úryvky z knih na pokračování, zápisy z kronik, medailony zajímavých lidí a pohled na kulturní obraz republiky.

Divadlo – uvádělo aktuální programy převážně pražských divadel.

Domáci politika – se nejčastěji zmiňovala o aktualitách v politice, finanční stránce a rozpočtu státu.

Dopisy – tato rubrika informovala o dělnických schůzích akcích v jednotlivých městech.

Hlídka bezvěrců – informovala o schůzích ateistů.

Hlídka cyklistů – oznamovala cyklistické výlety dělnických klubů.

Hlídka DTJ (později **FDTJ**) – oznamovala cvičencům schůze a akce.

Hlídka mládeže (později **Komunistická mládež**) – oznamovala konání schůzí komunistické mládeže a různé akce pořádané výchovnými výbory mládeže.

Literatura – přinášela informace o knižních novinkách.

Literatura, divadlo, umění – podávala informace o probíhajících výstavách, literárních a divadelních novinkách.

Národní hospodář – tato rubrika informovala o finanční stránce státu, jeho hospodářství.

Různé zprávy – tato rubrika obsahovala krátké zprávy ze všech krajů, nejčastěji se věnovala politickým otázkám a problémům měst a také stávkám.

Schůze a spolky – oznamovala konání různých členských, výborových a stranických schůzí.

Sociální hlídka – tato rubrika podávala informace o stavu dělnictva v továrnách, o jejich sociálních podmínkách, finančním zázemí, odborech, svazech a stávkách.

Soudní síň – podávala obraz aktuálních soudních případů.

Sport – informoval o sportovních utkáních, závodech, výkonech, výsledcích a zajímavostech.

Telegramy – krátkými zprávami informovaly o společenských a politických událostech v zahraničí.

Z dělnické akademie – informovala o vzdělávacích kursech a přednáškách.

Záležitosti strany (později **Záležitosti strany komunistické**) – nejčastěji podávala informace o nových členech, schůzích, mimořádných schůzích.

Zásobování – rubrika informovala o zemědělské výrobě, dovozu a prodeji zboží.

Zprávy z ciziny – delší zprávou informovaly o společenských a politických událostech v zahraničí.

V neděli obsahoval deník literární přílohu Dělnická besídka, obsahovala úryvky knih, povídky, básně a také měla své rubriky:

Listárna administrace – redakce tímto způsobem informovala konkrétní osoby o nejasnostech, povinnostech a doplatcích vůči předplatnému.

Listárna redakce – obsahovala krátké reakce na dopisy a dotazy čtenářů.

Literatura, umění, divadlo – tato rubrika přinášela čtenářům pohledy na uměleckou rovinu, novinky z umělecké scény, literárních časopisů a profily spisovatelů.

Nedělní kukátko – obsahovala autorskou stat', která kritickým pohledem hodnotila současnou opozici a vnucovala svůj názor.

Právní rádce – tato rubrika poskytovala čtenářům informace ohledně práva.

Šachy – tato rubrika podávala obraz a zápis z šachových turnajů.

Úterní a čtvrteční vydání nepravidelně obsahovala fejetony.

Ne vždy deník obsahoval všechny rubriky, v průběhu roku se u některých rubrik drobně pozměňovaly názvy, které jsou uvedené v závorce.

2. 2. 2 Společenské a politické události

Leden

Politika:

Začátkem ledna pořádalo zastupitelstvo Československé sociálně demokratické strany dělnické (levice) porady. Ve dvoudenní debatě byl podrobně probrán vývoj událostí ze zářijového sjezdu (přepadení Lidového domu) a směrnice postupu strany v neblíží budoucnosti.

Společnost:

Vychází nová sbírka básní „Přicházím z periferie“ autora Michala Mareše, vydala Revolta. Marešova poetika se řadí k mladé lyrice, která touží po vystižení přítomného dění a po uchopení syrového a prudkého života.

Únor

Politika:

Sociálně-politický výbor projednává návrh zákona o stavebním ruchu tak, jak se o něm dohodli zástupci všech stran rozpočtové většiny. Návrh obsahuje 72 paragrafů a dotýká se hlavně opatření stavenišť pro stavby obytných domů.

Společnost:

19. února se koná v Obecním domě města Prahy Všedělnický ples, který pořádá Československá sociálně demokratická strana dělnická.

Březen

Politika:

Ministři si odhlasovali zvýšení svých platů skoro o 100% a toto usnesení nemělo být ani veřejně oznámeno. Rudé právo na to reaguje velmi agresivně, poukazuje na to, jak se na veřejnosti mluví o poslaneckých dietách a stabilizacích mezd.

Společnost:

Jubilejní 70. narozeniny slaví spisovatel F. Herites. Tento autor má za sebou obsáhlé literární dílo a značně je s ním spjata literární historie. Od sedmdesátých let 19. století byly čteny jeho fejetony, povídky a romány z venkovského i maloměstského prostředí.

Duben

Politika:

Všechny organizace Československá sociálně demokratická strany dělnické v Praze a okolí jsou vyzvány, aby uspořádaly plenární schůze s programem „Oslavy 1. května“ a aby zařídily plánovitou organizaci.

Společnost:

Divadlo Revoluční scéna uvádí premiéru revolučního varšavského dramatu „Byl jednou jeden král“ východožidovského dramatika Jizchoka-Lieba Pereze. V českém překladu a úplném přepracování Michala Mareše má hra název „Stávka“.

Květen

Politika:

Koná se sjezd strany, přestává existovat Sociálnědemokratická levice a začíná se psát historie Československé strany komunistické.

Společnost:

Socialistická škola Dělnické akademie pořádá přednášky prof. Poláka: „Karel Marx – jeho život a dílo“ a „Život a dílo Marxova“.

Červen

Politika:

Probíhá rozsáhlá a dlouhotrvající stávka kovodělníků proti zaměstnavatelům, proti propouštění a zavedení absolutismu v závodech a továrnách

Společnost:

Ve vinohradském Národním domě sídlí ochotnický spolek „Volné jeviště“, sdružení mládeže, která spíše pro své potěšení hraje divadlo. Představilo Dykovu inscenaci „Devátá noc“ a divadelní hru „Lásky hra osudná“ bratří Čapků.

Červenec

Politika:

V Praze se 11. 7. koná manifestační a protestní projev dělnictva proti perzekuci dělnictva, diktatuře buržoazie a proti nadržování státní moci zaměstnavatelům.

Společnost:

Na Staroměstském náměstí probíhá „Husův den“. Komunistické organizace pořádají program „Hus a první komunisté v Čechách“ k uctění památky Jana Husa.

Srpen

Politika:

Zemská politická správa vydala zákaz, že se v obvodu Velké Prahy nesmí vyrábět smetana a jogurty. Důvodem je nedostatek mléka, který je zapříčiněn tím, že stoupla cena másla o 15 Kč na 1 kg, následkem čehož se většina mléka spotřebuje k jeho výrobě.

Společnost:

Novou sezónu Národního divadla zahájí Smetanova opera „Prodaná nevěsta“ a balet „Zlatý závoj“ J. Beneše a L. Nováka.

Září

Politika:

11. 9. v Praze na Václavském náměstí manifestuje zemědělský proletariát za zabezpečení existence svých rodin a za skutečné vyvlastnění velkostatků z rukou kapitalistických vyděračů.

Společnost:

Vychází román o zrádci dělnictva „Stoprocentní vlastenec“ autora Uptonu Sinclaira. Bude vycházet jednou týdně sešitově za 1,50 Kč. Předplatné za 10 sešitů činí i s poštovným 15,50 Kč.

Říjen

Politika:

14. října se koná ve velkém sále na Žofíně velká veřejná schůze lidu s programem „14. říjen a dnešní politické poměry v Československu.“ Proletariát si má připomenout výročí 14. 7. 1918 a znovu projevit a obnovit své politické a sociální požadavky.

Společnost:

Federovaná dělnická tělocvičná jednota pořádá Taneční vínek a kabaret v Národním domě na Královských Vinohradech.

Listopad

Politika:

Polský ministr zahraničních záležitostí Skirmunt přijíždí do Prahy dojednávat polsko – české úmluvy, kterými má být polsko – český poměr postaven na nové podklady. Chystá se dohoda, která by měla odstranit napětí mezi státy a odvrátit možné spory.

Společnost:

Na Královských Vinohradech pořádá Proletkult společně s okresním výborem KSČ cyklus šesti přednášek na téma Socialism a soc. politika.

Prosinec

Politika:

Na konci prosince se připravuje týden propagandy. Rudé právo hlásá, aby se všichni lidé, kteří jsou důvěrníky v kterémkoli odvětví komunistické strany, řádně připravili na agitační týden, který musí vyznít velkolepě.

Společnost:

V programu Stavovského divadla se objevuje: „Madam Butterfly“, „R. U. R.“, „Ideální manžel“, „Zdravý nemocný“, „Kolotoč“ a „Jakobín“.

Hlavním tématem deníku byla komunistická politika a její propaganda. Vyzdvihován byl proletariát a naopak ostře se deník opíral proti buržoazii. Informace v deníku byly systematicky členěny a sloužily k agitaci stále více rozpínající se komunistické strany. Kultura se rovněž zaměřovala na výchovu potenciálních členů KSČ a nedalo se ubránit jejímu vlivu.

2. 3 Charakteristické rysy jazyka

Z morfologické roviny je nejvýraznějším prostředkem infinitiv slovesa, který končí na –ti. Velmi často se také užívají přechodníky, slovesa bývají v trpném rodě.

Hojně se užívají slova expresivně zbarvená, vybízající čtenáře k aktivní spolupráci, postoj a hlavně jazyk autora obrovskou měrou ovlivňuje přístup čtenáře k textu. „*Soudruzi a soudružky, připravujte důstojnou a velkolepou oslavu 1. května 1921!*“ Také proto se zde persvazivní funkce jazykových prostředků ze všech tří zkoumaných období projevuje nejzřetelněji. „*Soudruzi! Odpovězte na bezpříkladnou persekuci našeho nekompromisního tisku největším jeho rozšířením! Necht' není jediné rodiny, jež by neodbírala poctivého dělnického listu.*“

3. Komunistický režim v Československu (1948 - 1989)

Po únorovém převratu v roce 1948 začali komunisté budovat totalitní politický systém, ve kterém rozhodovala jen úzká skupina nejvyšších stranických funkcionářů. Prezidentem byl zvolen K. Gottwald.

„Komunisté se postarali různými represivními opatřeními o bezohlednou likvidaci zbylé opozice. Byly zřízeny tábory nucené práce, nezákonnosti, včetně brutálního fyzického a psychického násilí, se staly za pomoci sovětských poradců běžnou součástí postupu bezpečnostních složek i justice. Politické procesy podle předem připravených scénářů měly zlikvidovat odpůrce a kritiky komunistů a zastrašit celou čsl. společnost.“ (Lexikon vědomostí, 2008, s. 45)

Projevem odporu ke komunistickému režimu se stala masová emigrace. Celkově se odhaduje, že z Československa nelegálně emigrovalo asi 420 - 440 000 občanů.

V odvětví národního hospodářství byl zrušen soukromý sektor a ekonomika se podřídila podle sovětskému vzoru ústřednímu plánu a průmysl se zaměřil na těžké strojírenství a zbrojní výrobu.

Proti konzervativnímu řízení KSČ vystoupili nejen přívrženci ekonomických reforem, ale i představitelé kulturního a vědeckého života, zejména na IV. sjezdu čsl. spisovatelů v červnu 1967. Názory spisovatelů (např. L. Vaculíka, I. Klímy, V. Havla) našly reakci ve společnosti a přispěly k procesu, který vyvrcholil čsl. reformním hnutím roku 1968.

Postupné politické a hospodářské změny v SSSR vedly k uvolňování v zemích sovětského bloku, jen komunistický čsl. režim zarytě odporoval. Brutální policejní zásah 17. 11. 1989 na Národní třídě v Praze vyvolal masové občanské protesty proti režimu.

„Symbolickým ukončením politických změn v čele státu a počátkem demontáže komunistickým struktur ve společnosti byla volba V. Havla prezidentem 29. 12. 1989.“ (Lexikon vědomostí, 2008, s. 51)

3. 1 Rudé právo ve službách KSČ

„Bezprostředně po Únoru začala Komunistická strana Československa vypracovávat generální linii výstavby socialismu. Upevňovala systém diktatury proletariátu, systém Národní fronty, na pořad dne se dostala likvidace kapitalistických tříd, nastolení socialistický výrobních vztahů, postupné převádění malovýroby na

socialistickou velkovýrobu, další plánovitý rozvoj výrobních sil, budování materiálně technické základny socialismu...“ (Douděra, 1980, s. 169)

Tato nová doba přinesla také novější podobu redakce Rudého práva. Redakce se postupně doplňovala o mladé novináře, kteří často pocházeli z řad dělnických dopisovatelů, mnozí ze stranické práce nebo přímo škol. Někteří ze stávajících novinářů Rudého práva však z redakce a strany odcházejí. Do Rudého práva také přispívají další jeho spolupracovníci z veřejného a politického života. *„Na stránkách listu vystupují přední straničtí činitelé, slovo dostávají novátoři, hrdinové socialistické práce, mistři svého oboru, vědci, vynálezci, přední kulturní pracovníci, umělci, spisovatelé.*“ (Douděra, 1980, s. 177)

V této době působí v Rudém právu řada osobností z umělecké, kulturní a literární sféry jako například Zdeněk Nejedlý, S. K. Neumann, E. E. Kisch, Ivan Olbracht, Vítězslav Nezval, Marie Majerová, Marie Pujmanová, E. F. Burian, Jarmila Glazarová, Konstantin Biebl, Jan Drda, František Hrubín, František Halas a další.

Výtvarnou stránku listu tvoří Josef Lada, Václav Rabas, Karel Svoboda, útočné karikatury kreslí pro Rudé právo Antonín Pelc a Lev Haas.

Mladý redakční kolektiv činil z Rudého práva aktivního podporovatele budovatelské práce, kulturní revoluce a výchovy socialistického člověka. *„Redaktoři Rudého práva jezdí do vesnic, kde začíná kolektivizace, popularizují zkušenosti prvních jednotných zemědělských družstev....soustavně navštěvují závody, jezdí s železničáři na lokomotivách, fárají do uhelných, rudných, povrchových i hlubinných dolů, mrznou se stavbaři...Zaznamenávali, vydávali svědectví, ale především a hlavně se aktivně účastnili bojů za přeměnu společnosti.*“ (Douděra, 1980, s. 181)

13. června 1955 vydává ÚV KSČ usnesení „O práci redakce Rudého práva“, ve kterém určuje hlavní podmínky k tomu, aby Rudé právo zaujímalo pozici účinného bojového nástroje strany, zvyšovalo uvědomělost, pracovní aktivitu a bojovou připravenost lidu. *„Usnesení orientuje redakci na ještě užší spojení se životem, na zvýšení bojovnosti a přesvědčivosti, na zesílení polemičnosti, zostrnění kritiky atd. Zároveň ústřední výbor požadoval větší pestrost v obsahu i v používání různých novinářských forem.*“ (Douděra, 1980, s. 182)

V této době se začíná uplatňovat žánr reportáže. Reportéři Rudého práva, ve snaze o přesvědčivé zobrazování, mapují novou historii země, sledují nová fakta v socialistických vztazích a sledují pracovní morálku.

Stále významnější místo zaujímají také komentáře a polemické stati, jejichž autory byli především Jan Fojtík, Karel Douděra aj.

Na začátku roku 1968 vznikaly v redakci rozpory, které se odrážely na stránkách Rudého práva. Dokonce byly vyvolávány iluze o tzv. československém modelu socialismu. Po 21. srpnu 1968 vydala pravicová skupina redaktorů Rudé právo, pod jehož hlavičkou zmizelo tradiční heslo „Proletáři všech zemí, spojte se!“ V září 1970 vydalo vedení redakce negativní stanovisko k činnosti Rudého práva mezi lednem 1968 a dubnem 1969.

„V roce 1973 při příležitosti 25. výročí únorového vítězství pracujících bylo Rudé právo vyznamenáno Řádem Vítězného února.“ (Douděra, 1980, s. 224)

V období 1948 – 1989 bylo Rudé právo deníkem s nejvyšším nákladem a hrálo zásadní roli v ideologické propagandě. Posledním komunistickým šéfredaktorem Rudého práva byl Zdeněk Hoření.

3. 2 Rudé právo v roce 1961

3. 2. 1 Profil deníku

Název deníku byl umístěn v levém horním rohu titulní strany, nad ním stálo motto „*Proletáři všech zemí, spojte se!*“ a pod ním podnázev ORGÁN ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA. Pod nadpisem byla umístěna tabulka se třemi buňkami, ve kterých byl datum vydání, číslo a ročník (41), za ním pak v závorce popisek Právo lidu roč. 64 a v poslední části tabulky byla cena deníku – 30 hal. Vedle nadpisu byl v rámečku stručný obsah, který se tam však neobjevoval pravidelně. Rozsah deníku se pohyboval kolem 4-8 stran.

Graficky byly články členěny do sloupců, které se oddělovaly svislými a vodorovnými čarami. Titulky se již psaly bez tečky. Titulní strana vždy informovala o nejzásadnějších událostech, doplněných fotografiemi s popiskami. Nejčastěji se jednalo o zprávy z politiky, zemědělství, a průmyslové výroby. Celkově se fotografie vyskytovaly na stránkách ve velkém počtu. Zobrazovaly stranické schůze, a hlavně přinášely obrazy pracujících lidí.

Nedělní vydání se věnovala kultuře více než ve všední dny, kultura plnila celou jednu stranu. V neděli se také na stránkách objevovaly křížovky, různé doplňovačky s tajenkami, šachové partie, hádanky a další odpočinková zábava.

Deník obsahoval tyto rubriky, nevycházely však všechny pravidelně:

Dopisy našich čtenářů – zde se čtenáři vyjadřovali k problémům, které považovali za závažné, aktuální ve svých městech a obcích, vyjadřovali se ke svým osobním zkušenostem, postřehům a otázkám.

K článkům v Rudém právu – tato rubrika přinášela krátké informace k článkům, které vyšly v předešlých číslech, jednalo se o doplňující reakce a nová fakta.

Krátce z domova – krátké informace z různých oblastí, o zajímavostech ve městech a krajích.

Krátce ze sportu, Z domácího sportu, Sportovní zajímavosti ze zahraničí – tyto rubriky informovaly čtenáře o utkáních, výsledcích a úspěších v domácím i zahraničním sportu.

Kultura – tato rubrika informovala o novinkách v kultuře, literárních novinkách, přinášela recenze a kulturní programy.

Kulturní informace – tato podrubrika přinášela krátké kulturní zprávy z domova i ze zahraničí.

Lidé naší doby – tato nepravidelná rubrika představovala medailony obyčejných i známějších lidí.

Na okraj dne – zachycuje poznatky ze života obyčejných lidí (např. jistou paní, která v novinách vyjadřovala svoji spokojenost s rychlostí dodání náhradních šlehacích metel ze závodu Novoborské strojírný /č. 5/).

Okénko zajímavostí – tato rubrika přinášela krátké zprávy z průmyslu.

Předpověď počasí

Rozhlas – program rozhlasů.

Televize – zajímavosti z televizního programu.

Zajímavosti ze světa – krátké aktuality o pozoruhodnostech ve světě.

Ze země Sovětů – tato rubrika přinášela informace ze sovětských zemí.

24 hodin v zahraničí – krátké zprávy z celého světa.

3. 2. 2 Společenské a politické události

Leden

Politika:

Obrovský ohlas po celém světě vzbudily Prohlášení 81 komunistických a dělnických stran a Výzva k národům, jež ukazovaly stále rostoucí úlohu mezinárodního komunistického hnutí a svědčily o pronikavé síle idejí marxismu-leninismu.

Společnost:

V televizi se objevuje nový program odpoledního vysílání pro žákovské kluby, nazývá se „Jak se co dělá“ a má pomoci v polytechnické výchově. Je založen na rovnováze mezi zajímavostí a poučností.

Únor

Politika:

Ve dnech 9. a 10. února zasedal ústřední výbor KSČ. Na zasedání byly projednávány otázky plnění usnesení XI. sjezdu KSČ a celostátní konference na úseku zemědělské výroby, některé úkoly v živočišné výrobě a splnění zemědělské výroby ve třetí pětiletce.

Společnost:

Činohra brněnského státního divadla chce dělat velké politické divadlo současné doby. Chce dělat divadlo s útočným socialistickým duchem, které zasahuje do života společnosti s optimistickým zánícením. Uvádí proto do repertoáru tyto hry: Mysteria - Bufo od Majakovského, Robespiera od Hynšta a Vojna od E. F. Buriana.

Březen

Politika:

Na třídní návštěvu přijel do Severočeského kraje první tajemník ÚV KSČ a prezident republiky Antonín Novotný. Za svého pobytu navštívil závody, JZD a města Severočeského kraje. Pohovořil se zdejšími dělníky a byly mu představeny socialistické závazky pracujících.

Společnost:

Do kin přichází film Pochodně scénáristy V. Neffa a režiséra V. Čecha. Film z počátků českého dělnického hnutí vyjadřuje v lidských osudech velký společenský proces. Motiv trojice předměstských zpěváků, kteří v kabaretu dospívají k protiměšťácké útočnosti, vylehčuje film proletářským humorem.

Duben

Politika:

Na pozvání ústředního výboru Komunistické strany Československa, prezidenta republiky Antonína Novotného a vlády Československé socialistické republiky navštívil sovětský kosmonaut J. A. Gagarin 28. dubna Československo. 29. dubna byl potom vyznamenán na Pražském hradě titulem hrdina socialistické práce.

Společnost:

Na začátku dubna se v pražských koncertních sálech uskutečnily dvě hudební události. Večer rozhlasového symfonického orchestru s československou premiérou Třetí symfonie Dimitrije Šostakoviče a dále koncertní provedení Pucciniho opery Turandot orchestrem FOK za účasti italských i našich pěvců. S novým pořadem se přihlásil Český komorní orchestr.

Květen

Politika:

Probíhají oslavy 40. jubilea strany, po celé republice ve městech, vesnicích, v závodech a v JZD se připravují slavnostní schůze, besedy, výstavy. Slavnostně zasedá ÚV KSČ a v Praze se otvírá výstava U Hybernů.

Společnost:

K 40. výročí založení strany vychází dílo Dějiny Československa od profesora V. Husy. Kniha je prvním jednotným výkladem českých a slovenských dějin napsaným z marxistického hlediska.

Červen

Politika:

4. června přijal prezident Antonín Novotný na Pražském hradě delegaci ústředního výboru Polské sjednocené dělnické strany. Prezident ji informoval o aktuálních otázkách výstavby vyspělé socialistické společnosti v ČSSR. Zároveň ocenil vzájemné styky, rozvíjející spolupráci a pevné vztahy mezi oběma zeměmi.

Společnost:

Televize uvádí hru Zločin na volavčím jezeře od autora Jiřího Mareše, který ji napsal podle dějového jádra Dreiserovy Americké tragédie. Výsledek dramaturga úsilí zaujímá lidskými osudy, hereckými projevy i režii.

Červenec

Politika:

6. července přijal prezident A. Novotný na Pražském hradě předsedu vlády Vietnamské demokratické republiky a ostatní členy delegace.

Společnost:

Národní divadlo uvádí v novém pojetí klasickou Dvořákovu operu Jakobín, k níž libreto napsala M. Červinková-Riegrová.

Srpen

Politika:

Politici i prostí lidé se účastnili pohřbu vysokého komunistického funkcionáře a místopředsedy vlády ČSSR Václava Kopeckého.

Společnost:

Do kin přicházejí tři nové filmy: česká veselohra Spadla s Měsíce, francouzské kriminální drama V neděli se nepohřbívá a rumunský příběh z posledních dnů hitlerovské okupace Za cenu života.

Září

Politika:

Do Prahy přiletěla delegace Nejvyššího sovětu SSSR. Když členové vystoupili z letadla, opakoval se tak dobře známý obraz z každého setkání se sovětskými hosty – vroucí objetí, vřelé pozdravy a volání vyjadřující lásku k Sovětskému svazu a jeho hrdinnému lidu.

Společnost:

Liberecké divadlo F. X. Šaldy uvádí hru R. U. R. od Karla Čapka.

Říjen

Politika:

U příležitosti oslav Dne Čs. lidové armády vyznamenal prezident A. Novotný na Pražském hradě Řádem Rudé zástavy vedoucí představitele Čs. lidové armády a zasloužilé pracovníky politického a veřejného života, kteří se významnou měrou podíleli na osvobození země a budování socialismu.

Společnost:

Vycházejí tři nové knížky veršů. Autor Ivo Štuka představuje svou sbírku Pod námi země, Michal Sedloň sbírku Příboj a neóny a Kamil Bednář básnickou knížku Jezdci v topolech.

Listopad

Politika:

6. listopadu byla v Praze přivítána delegace Společnosti sovětsko-čs. přátelství, která k nám přijela na oslavy Měsíce přátelství. V celé republice probíhají oslavy 44. výročí Velké říjnové socialistické revoluce.

Společnost:

V Praze byl zahájen Dětský filmový festival, který se bude konat ve všech krajích. Je spojen s průzkumem zájmů malých diváků a provázen dalšími kulturními akcemi. Mezi filmy, jež se na festivalu uvádějí, má nejvíce zaujmout sovětský snímek Zrzek.

Prosinec

Politika:

Na začátku prosince zasedalo v Domě spisovatelů v Dobříši shromáždění ústředního výboru Svazu čs. spisovatelů a výboru Svazu slovenských spisovatel'ov. Zasedání schválilo dopis adresovaný ÚV KSČ, v němž se mj. pravilo: „Čs. spisovatelé, vedení stranou, vidí v komunismu, budoucnosti světa, svůj velký cíl, k jehož dosažení chtějí nasadit všechny své tvořivé síly“ (Rudé právo, 3. prosince 1961, str. 1)

Společnost:

Na knižním trhu se objevila novinka Astronauti hlubin od autora Ilji Barta. Pět reportáží nás zavede mezi brigády socialistické práce.

Hlavním tématem deníku byl rozkvět naší země v socialismu, plnění zemědělských a výrobních norem, šťastný život občanů a utužování a přátelství se zeměmi Sovětského svazu. Ze společenských událostí jsem uváděla kulturní události, které jen utvrzovaly vazby na aktivní budování socialismu a vychovávaly řádného ideologicky uvědomělého občana.

3. 3 Charakteristické rysy jazyka

Totalitní jazyk je charakteristický velkým množstvím hodnotících adjektiv, jejichž význam dominuje nad sémantikou rozvíjených substantiv. „*Nejužívanějšími jazykovými prostředky totalitní jazykové manipulace jsou podle Głowińskiego perifráze různého druhu, mezi nimiž hrají důležitou úlohu eufemismy, fixní obraty a hyperboly.*“ (Šlosar, 1995, s. 111)

„Do analýzy totalitní češtiny nejhrouběji pronikl P. Fidelius. Za nejzávažnější jev totalitního propagandistického jazyka považuje zneužívání slov vedoucí k inflaci, která má za následek sémantickou devalvaci.“ (Šlosar, 1995, s. 111) Znehodnocení slovního významu se pak stává prostředkem lži, jejímž cílem je ovládnutí společnosti.

Záměrné zastírání pojmů, sémantickou zamlženost až vyprázdňenost důležitých pojmenování dnes považujeme za nejzávažnější jev totalitní češtiny.

4. Demokratický stát (1989 - 2009)

Slovensko po sametové revoluci v listopadu 1989 požadovalo nové státoprávní uspořádání, slovenskou samostatnost. „15. prosince 1992 přijala Česká národní rada ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, který stanovoval převzetí právního řádu a kompetencí ČSFR Českou republikou...16. prosince 1992 schválila Česká národní rada novou Ústavu České republiky (předtím v rámci federace Česká republika vlastní ústavu neměla). Funkci Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky převzala dosavadní Česká národní rada.“ (Wikipedie, 2010, s. 1)

V lednu 1993 byl Poslaneckou sněmovnou zvolen prvním prezidentem České republiky Václav Havel.

„12. března roku 1999 byla Česká republika přijata do NATO. Česká i Slovenská republika schválily v referendu v roce 2003 svůj vstup do Evropské unie, který se uskutečnil 1. května 2004.“ (Wikipedie, 2010, s. 1)

Dne 3. listopadu 2009 prezident republiky Václav Klaus podepsal tzv. Lisabonskou smlouvu. Prezident přitom vyjádřil ostrý nesouhlas s formou, kvalitou i obsahem rozhodnutí ústavního soudu a prohlásil, že vstoupením smlouvy v platnost „navzdory politickému názoru Ústavního soudu, Česká republika přestane být suverénním státem.“

4. 1 Rudé právo nahrazuje Právo

„Posledním komunistickým šéfredaktorem Rudého práva byl Zdeněk Hoření, jeho zástupcem pak současný šéfredaktor a většinový majitel Zdeněk Porybný, který předtím působil jako zpravodaj redakce ve Washingtonu. Porybný Hořeního ve funkci nahradil krátce po sametové revoluci na podzim 1989 a současně převzal i vedení vydavatelství Rudé právo, později vydavatelství Florenc. V září 1990 pak založil akciovou společnost Borgis a část akcií nabídl členům tehdejší redakce Rudého práva.“ (Wikipedie, 2010, s. 1)

Z. Porybný začal od 1. ledna 1991 vydávat Rudé právo sám jako soukromý vydavatel. Podtitul „Deník KSČ“ vystřídal obecnější označení „levicový list“.

List se pod vedením Porybného hned od roku 1990 začal odlučovat od komunistické ideologie. Odklon od předlistopadového období také potvrzuje nástup

nové generace novinářů a publicistů, často signatářů Charty 77 (Jiří Hanák, Petr Uhl, Pavel Dostál a další).

V září 1995 pak vydavatel přejmenoval deník na Právo, čímž uskutečnil závěrečný krok v transformaci listu.

Nyní se Právo prezentuje jako levicově orientovaný deník a pokládá se za noviny nakloněné k sociální demokracii.

Současným šéfredaktorem je stále Zdeněk Porybný (který je tak nejdéle působícím šéfredaktorem ze všech polistopadových tištěných masmédií vůbec), zástupcem šéfredaktora jsou Lubor Kazda, Robert Dengler, Vladimír Dušánek a Michal Řižák. „Podle průzkumu agentur GfK Praha a Median četlo Právo v druhé polovině roku 2007 denně 459 tisíc čtenářů.“ (Wikipedie, 2010, s. 1)

Právo je považováno za jediný deník v českých rukou, protože Z. Porybný vlastní 91,4 % akcií společnosti.

Deník Právo spolupracuje s portálem Seznam.cz a společně se tak podílí na internetovém zpravodajském portálu Novinky.cz.

4. 2 Právo v roce 2001

4. 2. 1 Profil deníku

Název deníku je psaný stejným typem písma, jako byl za celou svou historickou éru tištěn název Rudého práva, má červenou barvu a je umístěn nahoře uprostřed titulní strany, napravo od něj je reklama a pod ním je v jedné lince od leva den a datum vydání, pak velkým písmem JIŽNÍ ČECHY, ročník (11), číslo a cena – 7,50 Kč, později 10 Kč.

Pod názvem je zvýrazněný obdélník s titulky nejzajímavějších článků v listu s fotkou a stranou, kde zmíněný článek najdeme. Schematicky jsou články členěny do sloupců, které jsou odděleny menšími mezerami. Deník obsahuje mnoho fotek, téměř vždy jsou černobílé, někdy však, zvláště v přílohách, i barevné. Také tam nalezneme mnoho reklam, některé i přes celé strany. Obvykle měl deník kolem dvaceti stran. Na poslední straně pod čarou byla umístěna tiráž.

Titulní strana informovala o nejaktuálnějších událostech, články, které byly na první straně otištěné, většinou pokračovaly ještě uvnitř listu.

Pravidelné denní rubriky:

Burzovní zpravodajství – aktuální stavy burz.

Jižní Čechy – tato rubrika na 3 stranách informovala o aktuálních událostech, sportu a počasí z jižních Čech.

Kronika dne – rubrika o událostech z předešlého dne.

Kultura – novinky z kulturní scény, o lidech působících v umění.

Publicistika – zde se publicisté formou analyticko-beletristických žánrů vyjadřovali k aktuálním kauzám.

Sport – rubrika o sportovních utkáních, výsledcích a úspěších.

Téma dne – tato rubrika přinášela aktuální události, které se právě veřejně řešily.

Trhy a Ekonomika – aktuality z ekonomiky a hospodářství.

Ze zahraničí – na 3 stranách se věnovala tato rubrika aktualitám ze zahraničí.

Zpravodajství – tato rubrika se týkala politiky a aktuálních politických a soudních kauz.

Rubriky a přílohy v jednotlivých dnech:

Pondělí:

Sport extra – delší sportovní zpravodajství ze všech krajů ČR i z ciziny.

Úterý:

Fit servis – tipy pro zdraví a prevenci před nemocemi.

Fotbal extra – fotbalové aktuality.

Styl – zajímavosti ze světa showbusinessu, módy, kultury zahraničních i českých měst.

Středa:

Dům a Bydlení – příloha s tipy pro bydlení, fotografie obydlí slavných lidí.

Čtvrtek:

Počítače – tipy a novinky ohledně PC.

Salon – literární příloha.

Pátek:

Auta – rady a tipy ke koupi auta.

Autosalon – rubrika o novinách v automobilovém průmyslu.

Sít' sítí - novinky z multimediálních oborů.

Test Servis – rubrika zabývající se testováním, novinkami a právníckými radami ohledně spotřebního zboží.

Věda – zajímavosti ze světa výzkumu, vědění a bádání.

Zoo Doma – rubrika o domácích i exotických zvířatech.

Sobota a neděle:

Cestujeme – rubrika s tipy a radami pro cestování.

Historie – rubrika o historických kauzách a soudních procesech, životopisy a zajímavosti lidí, jež se zapsali do historie.

Křížovka přes celou jednu stranu.

Rodinné finance – finanční tipy ohledně spoření, investování, pojištění a běžných peněžních transakcí rodin.

TV příloha – 24 stran.

Zajímavosti – události z různých oborů, které si zaslouží pozornost.

Zpravodajství z Čech – zpravodajství českých krajů.

4. 2. 2 Společenské a politické události

Leden

Politika:

Premiér Miloš Zeman vystoupil v Poslanecké sněmovně s nejostřejším výpadem proti prezidentu Václavu Havlovi v souvislosti s kauzou generálního ředitele ČT. Zeman dal jasně najevo, že Havel nemá co dělat v české politice.

Společnost:

Startuje filmový Projekt 100, který uvede dvanáct premiér světové kinematografie ve více než 80 kinech 69 českých měst.

Únor:

Politika:

Expertí ODS a ČSSD se neshodli v názoru na plnění dodatku opoziční smlouvy o státním rozpočtu. Strany se však domluvily, že rozporné interpretace ekonomických údajů předloží nejvyššímu vedení stran.

Společnost:

Český film Musíme si pomáhat režiséra Jana Hřebejka byl Americkou akademií filmového umění nominován na Oscara za nejlepší zahraniční snímek.

Březen

Politika:

Předvolební sjezd Unie svobody v Hradci Králové se přeměnil v ostrou kritiku KDU-ČSL. Unionisté svému partnerovi vyčetli, že na sebe strhl celou moc ve čtyřkoalici.

Společnost:

Československé Malé divadlo uvedlo premiéru loutkové pohádky Ledová královna, kterou na motivy Sněhové královny H. Ch. Andersena napsala a režírovala Šárka Kavanová.

Duben

Politika:

Prezident Václav Havel odmítl podepsat zákon o dálničním obchvatu Plzně a vrátil ho Sněmovně. Zákon měl přitom napomoci, aby z plzeňského centra co nejdříve zmizely tisíce vozidel, které ohrožují zdraví obyvatel.

Společnost:

Čeští diváci chodili do kin nejvíce na tyto filmy: Po čem ženy touží, Nepřítel před branami, Kytice, Rebelové, Tygr a drak, Pokemon, Smlouva s ďáblem, Trosečník, Gladiátor a Svatby podle Marie.

Květen

Politika:

Kvůli projednávání některých zákonů ve Sněmovně na konci května vypukla mezi soc. dem. a ODS ostrá slovní přestřelka. Místopředseda vládní strany a šéf ministerstva pro místní rozvoj Petr Lachnit nařkl ODS z arogance a populismu.

Společnost:

Cenu Miroslava Ivanova za celoživotní dílo získal Miloslav Moulis, autor řady knih literatury faktu spojených především s nacismem, který také strávil pět let v jeho koncentračních táborech.

Červen

Politika:

Začátkem června vyzval ministr kultury Pavel Dostál komunisty, aby se distancovaly od udělení milosti lidickému vrahovi Maxu Rostockovi někdejší komunistickým prezidentem Antonínem Zápotockým.

Společnost:

V brněnské hale Rondo vystoupil britský zpěvák a baskytarista Sting, jedna z největších hudebních osobností posledních desetiletí.

Červenec

Politika:

Česká vláda neuvažuje o tom, že by v reakci na apel německé vlády, jehož text předala německá ambasáda českému ministerstvu zahraničí, neuvédla do provozu Jadernou elektrárnu Temelín.

Společnost:

Letní divadelní produkce na Pražském hradě ovládly tradičně Shakespearovy komedie, v podhradí se však hraje Faust. Inscenace se hrají v češtině, proto přitahují spíše domácí diváky než zahraniční turisty.

Srpen

Politika:

Poslanci naznačují, že návrh zákona o odtajnění a zpřístupnění svazků StB, má reálnou šanci na přijetí ve sněmovně.

Společnost:

Vychází knížka Kultura mluveného slova od autora Radovana Lukavského. Text vznikl původně jako přednášky určené studentům filmové režie, ale jeho dosah je daleko širší a doporučuje se všem, kteří se zabývají mluveným slovem.

Září

Politika:

ODS vzkázala smluvní soc. dem., že nepodrží její vládu a v prvním čtení nebude hlasovat pro návrh státního rozpočtu. Zamítavé stanovisko mají i komunisté a Unie svobody.

Společnost:

Začal jedenáctý ročník mezinárodního hudebního festivalu Pražský podzim. V jeho rámci vystoupí sedm zahraničních orchestrů, dva pěvecké sbory a 44 sólistů, mezi nimiž vévodí světoví pěvci.

Říjen

Politika:

Výbor pro sociální politiku a zdravotnictví zamítl návrh poslance Milana Cabrnocha, aby pacienti měli možnost v ambulantní péči si připlatit na lepší léčbu.

Společnost:

Českého hudebního fenoména a spolutvůrce Osvobozeného divadla V+W Jaroslava Ježka oslavuje letošní první premiérové představení Jihočeského divadla Tmavomodrý svět. Jedná se o retrospektivní kaleidoskop notoricky známých písniček a tanců tohoto předválečného jazzového skladatele.

Listopad

Politika:

Řadu výhrad k hodnotící zprávě Evropské komise o pokroku v přípravě kandidátů na členství v Evropské unii vyslovil předseda Sněmovny Václav Klaus. Vyslovil obavy, že se zpráva stane předmětem politických her v ČR. Jinak dokument vyvolal na české politické scéně vesměs pozitivní reakce.

Společnost:

Na scéně historické budovy pražského Národního divadla má premiéru inscenace Lucerna Aloise Jiráska. Režisér Vladimír Morávek ji pojal jako „český sen svatojánské noci“, právě motiv snu je mu velice blízký.

Prosinec

Politika:

Předseda ODS Václav Klaus na pražském žofínském fóru vyslovil jednoznačné ano evropskému volnému trhu. Varoval současně před druhou tváří, kterou podle něj Evropská unie má, a jíž jsou unie hospodářská, sociální či měnová.

Společnost:

Nejprodávanějšími knihami v Praze jsou: Po Praze chodím...(František Nepil), Procházka vánoční Prahou (Galla Macků, Ivan Svatoš), Baudolino (Umberto Eco), Svitek ze Sakkáry (Pauline Gedgeová), Modrá sféra (Jeffery Deaver).

Hlavním tématem deníku byly politické kauzy a dění na politické scéně, zvláště pak vyhocené vztahy mezi dvěma nejsilnějšími stranami – ODS versus ČSSD. Ze společnosti jsem potom vybírala události z rozličných oblastí kultury, jejíž pestrost bychom v předchozích dvou historických obdobích sotva našli.

4. 3 Charakteristické rysy jazyka

Polistopadová publicistika se rychle a radikálně změnila. Na novinových stránkách už nenajdeme úvodníky a komentáře sestavené z fixních obrátů. Pro dnešní publicistiku je charakteristická pestrost v pojmenování.

„Obnovená svoboda slova a nezávislost masmédií na státu a na politických elitách umožnily pluralitu obsahu i názorů. Někdy zůstává nevyužita, jindy je zneužívána. Některá média působí jako „nástěnka s poselstvím vlády“, jiná jsou povrchní a přinášejí nekvalifikovaná i nepravdivá sdělení...V podmínkách nedokončené ekonomické transformace a nedostatečné profesní kompetence (odborné, redaktorské a jazykové) je úroveň našich masmédií obecně dost nízká.“ (Daneš, 1997, s. 43)

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zaměřila na články deníku Rudé právo/Právo tři historických období - První Československé republiky (1918 – 1938), komunistického režimu v Československu (1948 – 1989) a současného demokratického systému České republiky (1989 – 2009). Cílem práce bylo charakterizovat politickou a společenskou situaci a zaznamenat příznačné jazykové prostředky jednotlivých období. Z každého období je vybrán jeden rok, který je analyticky zpracován. Rudé právo začalo vycházet v září roku 1920, prvním kompletním rokem deníku je tedy rok 1921, proto byl zvolen k rozboru. Další zvolené roky následujících historických období jsou od sebe odstupňovány čtyřiceti lety, tj. 1961 a 2001.

Výchozí odbornou literaturu tvořily přední publikace o české stylistice, především nejnovější Současná stylistika Marie Čechové a kol., a články v časopise Naše řeč. První část práce pojednává o teoretickém výkladu publicistického stylu, jeho vývoji, názorech na něj a místě, které zaujímá mezi dalšími funkčními styly. Výklad začíná od Bohuslava Havránka, který se jako první zmínil o potřebě formování publicistického stylu (1932), a sahá až k dnešním lingvistům a nejmodernějším poznatkům – M. Čechová (2008). Dále jsem uváděla odbornou terminologii a diferenciaci publicistického stylu spolu s publicistickými žánry. Zaměřovala jsem se hlavně na jazykovou stránku publicistických projevů a funkční rozpětí publicistického stylu. Uváděla jsem jazykověstylistické aspekty publicistických textů od jazykové aktualizace a automatizace, obrazných vyjádření, módních výrazů, frazeologických obrátů, expresivních pojmenování, neologismů, vyjádření neurčitých, specifického shodného atributu, specifických publicistických parentezí, přejatých slov až k jazykovým prostředkům z jiných útvarů národního jazyka. Nedílnou součástí publicistického stylu jsou publicistické titulky a persvazivní prostředky, které kapitolu o publicistickém stylu zakončují. Na teoretické části práce souběžně navazuje praktické doložení materiálu z jednotlivých deníků.

V dalších částech práce jsou stručně vyloženy politické systémy a společenská situace všech třech historických období, ve kterých deníky publikovaly. Lépe se potom orientujeme jak v jazykové části, tak v obsahové. Utváříme si názor podle toho, v jaké etapě se právě nacházíme.

Rudé právo zaujímalo nejsilnější pozici masového média na tehdejší mediální scéně, proto se další části týkají jeho úlohy a funkce ve společnosti.

Další část popisuje společenské a politické události, jaké byly aktuální, o kterých deníky psaly v jednotlivých měsících. Tím zřetelně získáme pohled na to, jaké informace považovaly deníky za důležité, které se nám však z dnešního pohledu zdají absurdní v novinách publikovat – např. v RP v roce 1961 psala čtenářka do novin dopis, ve kterém si pochvaluje rychlost dodání náhradních šlehacích metel z továrny. S podobnými informacemi se setkáváme v RP v roce 1921 i v RP v roce 1961, patrný je právě důraz na čtenáře jako součást deníku a charakteristická je i „lidovost“ deníků.

Hlavním tématem všech deníků napříč všemi obdobími je politika. Rudé právo bylo dokonce ústředním orgánem komunistické strany. V roce 1921 bylo Rudé právo založeno na propagandě a agitaci komunistických myšlenek a útocích na opozici, v roce 1961 oslavovalo úspěchy komunistické a socialistické politiky a v roce 2001 se sice stále řadí k levicově orientovaným listům, nicméně sleduje stav současné politiky komplexně.

POUŽITÁ LITERATURA:

BARTOŠEK, Jaroslav. Jazyk žurnalistiky. In DANEŠ, František, et al. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha : Academia, 1997. s. 42-67. ISBN 80-200-0617-6.

BARTOŠEK, Jaroslav. Žurnalistika a publicistika : K referátu prof. J. Chloupka. In JANČÁKOVÁ, Jana; KOMÁREK, Miroslav; ULÍČNÝ, Oldřich. *Spisovná čeština a jazyková kultura : Sborník z olomoucké konference 23. -27. 8. 1993*. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. s. 48-49. ISBN 80-85899-02-7.

BEČKA, Josef V. *Česká stylistika*. Praha : Academia, 1992. 467 s. ISBN 80-200-0020-8.

BEČKA, Josef V. *Úvod do české stylistiky* . Praha : Rudolf Mikuta, 1948. 469 s.

BEČKA, Josef V. *Jazyk a styl novin*. Praha : Novinář, 1973. 216 s.

BEČKA, Josef V. *Sloh žurnalistiky*. Praha : Novinář, 1986. 254 s.

ČECHOVÁ, Marie; KRČMOVÁ, Marie; MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Praha : Lidové noviny, 2008. 381 s. ISBN 978-80-7106-961-4.

DOUDĚRA, Karel, et al. *Naše Rudé právo*. Praha : Rudé právo, 1980. 346 s.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha : SPN, 1980. 192 s.

HAVRÁNEK, Bohuslav. *Vývoj spisovného jazyka českého*. Praha : Československá vlastivěda, 1936. 65 s.

HAVRÁNEK, Bohuslav; WEINGART, Miloš. *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha : Melantrich, 1932. 257 s.

HLAVSA, Zdeněk. K persvazivním prostředkům české publicistiky. In JANČÁKOVÁ, Jana; KOMÁREK, Miroslav; ULÍČNÝ, Oldřich. *Spisovná čeština a jazyková kultura : Sborník z olomoucké konference 23. -27. 8. 1993*. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. s. 149-154. ISBN 80-85899-02-7.

CHLOUPEK, Jan. Dialektika stálého a proměnného v publicistickém stylu. *Slovo a slovesnost*. 1978, 36, s. 317-319.

CHLOUPEK, Jan. *Dichotomie spisovnosti a nespisovnosti*. Brno : UJEP, 1986. 131 s.

CHLOUPEK, Jan. Funkční styly dnes. *Naše řeč*. 1994, 77, 2, s. 57-66.

CHLOUPEK, Jan, et al. *Stylistika češtiny*. Praha : SPN, 1991. 294 s.
ISBN 80-04-23302-3.

JAKLOVÁ, Alena. Persvaze a její prostředky v současných žurnalistických textech. *Naše řeč*. 2002, 85, 4, s. 169-176.

JEDLIČKA, Alois. *Spisovný jazyk v současné komunikaci*. Praha : Universita Karlova, 1978. 227 s.

JEDLIČKA, Alois; FORMÁNKOVÁ, Věra; REJMÁNKOVÁ, Miloslava. *Základy české stylistiky*. Praha : SPN, 1970. 226 s.

JUNKOVÁ, Bohumila. Jazykové aktualizace a automatizace v současné publicistice. In JANČÁKOVÁ, Jana; KOMÁREK, Miroslav; ULÍČNÝ, Oldřich. *Spisovná čeština a jazyková kultura : Sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. s. 226-229. ISBN 80-85899-02-7.

Lexikon vědomostí. Praha : Levné knihy KMa, 2008. 235 s. ISBN 978-80-7309-601-4.

MÜLLEROVÁ, Eva. *Funkční styly a jejich základní žánry v současné komunikaci*. Praha : SPN, 1989. 109 s.

RUB-MOHL, Stephan; BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika*. Praha : Grada Publishing, 2005. 292 s. ISBN 80-247-0158-8.

SHATURY, Amr A. Titulky v psané publicistice : Srovnávací studie. *Naše řeč*. 1999, 82, 2, s. 79-86.

SVOBODOVÁ, Diana. Anglické výrazy v českém publicistickém stylu. *Naše řeč*. 1996, 79, 2, s. 99-102.

ŠLOSAR, Dušan. Jazyk totality a jazyk dneška. In JANČÁKOVÁ, Jana; KOMÁREK, Miroslav; ULIČNÝ, Oldřich. *Spisovná čeština a jazyková kultura : Sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. s. 110-113. ISBN 80-85899-02-7.

ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. Brno : Novinář, 1980. 349 s.

VERNER, Pavel. *Zpravodajství a publicistika*. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 104 s. ISBN 978-80-86723-37-2.

JEDLIČKA, Alois. K teorii, pojmosloví a terminologii publicistického jazyka (stylu). *Naše řeč*. 1994, 77, 1, s. 20-26.

PRÁVO [online]. c2000-2010 [cit. 2010-07-20]. PRÁVO, 20. července 2010 - Tiráž. Dostupné z WWW: <<http://pravo.novinky.cz/tiraz.php>>.

Wikipedie [online]. 2010, 2010-06-13 [cit. 2010-07-20]. Právo (deník) - Wikipedie. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pr%C3%A1vo_%28den%C3%ADk%29>.

Wikipedie [online]. 2010, 2010-07-19 [cit. 2010-07-20]. Dějiny Česka - Wikipedie. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_%C4%8Ceska>.

Deníky
RUDÉ PRÁVO
PRÁVO

PŘÍLOHY:

Priloha č. 1 – Rudé právo (1921)

Po konfiskaci druhé opravené vyádní.
Číslo 254. V Praze v neděli dne 30. října 1921. Ročník II.

Číslo 70 h. Vychází dvakrát denně mimo pondělí. — Pro ob-
platěné předplatitele se posílá
program vyádní v Praze
týden Kč 370, měsíčně
Kč 18.—, Volební pro-
gramy zdarma. Předplatě
posílá jednotlivě se razem
včetně přílohou Valen-
ského ústa, vstavením Kč
18.— Do číslo Kč 29.—

RUDÉ PŘÁVO

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN KOMUNISTICKÉ STRANY V ČESKOSLOVENSKU.
(SEKCE III. KOMUNISTICKÉ INTERNACIONÁLY.)

Motto: Proletáři všech zemí, spojte se!

Sjednocení proletariátu.

Dnes zahájen bude v národním domě na
Smíchovské sjezd historického významu. Je to
společný sjezd komunistických sekcí v Če-
koslovensku, sekce československé, německé
a polské, které dnešního dne slouží se v jed-
notnou komunistickou stranu, sekci III. In-
ternacionály v Československu. Část slou-
vacích prací provedena byla již letos v lednu
na Slovensku. Bylo to v době nejkruťší
perspektivy po prosincových událostech. Teh-
dy na sjezdu v Lubochin odpovědělo dělni-
ctvu na Slovensku na vládní útok tím, že
bez rozdílu národnosti vytvořilo jednotnou
komunistickou frontu. Složitě se tam v jed-
notný mezinárodní blok dělnické organizace
slovenské, maďarské, ukrajinské a německé,
prohlásivše se za jednotnou komunistickou
stranu v Československu. Učinily tak přes to, že jim
bylo vyhraněno třemi stranami a přes to,
že se v nich sjezd byl kedy rozhořčen ochra-
něn.

Před splnutím komunistických stran v Československu.

Karel Krebích (Liberec).

Revoluční proletariát Československa chytí
se utvářet rozhodující krok: Koncem října shro-
mažuje se slouvací sjezd, na němž splní
svůj vnitřní a jednotnou stranu dosavadní tři
komunistické strany Československa: 1. Komun-
istická strana československá, která soustředuje
také komunisty Slováky, Maďary, Němce a Rus-
siny, pokud byli na Slovensku, a dále tři komu-
nistické strany v Československu, totiž: 2. Strana
rusínská z Podkarpatské Rusi, 3. komunistická
strana německá a 4. komunistická strana pol-
ská, nedávno založená.

V nové republice československé, která kdysi
byla sjezdu rakouské, nastaly, a bychom tak
řekli, nové dělnické strany vskutku mezinárodní.
Rakouská strana sociálnědemokratická ode včdy
byla roztržena podle národnosti. V roce 1907
rozpohlila se na několik izolovaných stran ná-
rodních, kontrolovaných toliko společným řídi-
cím výborem, který však na místo, aby byl
srovnávaným nad národními stranami národnos-
tními, byl jim spíše podléz a pomohl tedy
svým reprezentantům k izolaci, a učil tudíž

Sjezd mezinárodní rozhodl, že Československo
má se počítati podmínkami druhého sjezdu, kte-
rý, jak známo, ustanovil, že nemá v žádné zemi
býti než sověk jediná a jednotná strana organiza-
ovaná. Rozhodnutí sjezdu, podle něhož nemá
sjednocená strana trpěti žádné národnosti tri-
střední, získalo jednoduše schválení všech or-
ganizačních stran: šuměnská komise, složená ze tří
soudruhů německých a ze tří soudruhů českých,
vypracovala organizační řád, který nemůže být
považován za dosti ideální, neboť nebylo lze vy-
slovit se úplně z hlediska sociálně demokratické
teorie, ale který odpovídá hledisku sjednocení
houli, všem požadavkům mezinárodní komu-
nistiky a v němž nečiní ústupky separačnickým
a nacionalistickým tendencím. Tento projekt or-
ganizačního řádu, uveřejněný před několika tý-
denními, vyvolal v lidech strany velký počet návrhů
a dodatků, o nichž nelze z určitosti říci, že jsou
všechny dobré, avšak z nichž žádný nemůže
býti rodní nové strany. Žádná organizace nestátní
je by se nějak v nejméně domáhala „autono-
mie“, tím méně nějaké národnosti frakce nebo
nadřazené organizace mezinárodní nad svou ná-
rodností.

To dokazuje, že proletariát všech národ-
ností v Československu splňuje všechny podmín-
ky, nutné k tomu, aby vytvořil jednotnou komu-
nistickou, solidní a trvalou.

Číslo 111. PŘÍLOHA RUDÉHO PŘÁVA Strana 1.

DĚLNICKÁ BESÍDKA

LITERÁRNÍ PŘÍLOHA RUDÉHO PŘÁVA

Stanislav K. Neumann:
● bitva v poli v nás.

Jme
bitvní pole,
z mozkem i srdcem, nervy všem
každý z nás v sobě je bitvní pole,
praškat a kluky trhá prostor,
a jde to do tuhla,
kopyta, kola dráží zemi,
a tvá to vina, tvá to zásluha,
o Moskvu!

Jme
bitvní pole,
jak před pětadvaceti lety,
a jde to do tuhla,
na jedné půdě v klísku dva světy,
minulost — budoucnost,
city a myšlenky mají kolometry,
na starou nová vrhá se činnost —
a tvá to vina, tvá to zásluha,
o Moskvu!

Tak
den za den
v útlém slonu, v nocích bezesných
zni porazeného vaček,
zni vítězského smích,
bije se, bijí
syn maloměstského se synem revoluce,
syn otroků se synem proletariátu,
čas ují,
člověk jen pomalu se vzlává jeho dílu,
a smí naděje na odchod,
o arde!

Leč,
soudruzi,
nevrstí do zaslibené země,
sno nemýšlí šel z domá,
soudruzi...

slova, spojovací řemeny v šilném tanci věčně
obhaly lesklé ocelové kotoúče a kluzké člunky
ve stavech zběšile létaly, snoubice outek
se osnou. A vžude kol dokola, kam oko
lesem podpěr, potrubí, řemenů a transmisí
může dohlednouti, bedlivě skloněna nad dí-
lem, tvoří a lopotí se armáda nejdždrnějších
pracovníků. Dospělí muži, bělovlasí starci,
ženy, děti školé odrostlé. Často celá rodina
obsluhuje až deset stavů. Nejsou dosud vý-
dělky tkalců tak velké, by muž ženu uživil!

Mladí lidé byli plni lásky. I toto nevábné
prostředí stalo se jim pojednou příjemným a
milým.

Z protějšího konce sálu dvě stě kroků
vzdáleného, přišla nyní její maminka na ná-
vštěvu, aby se podívala na dcerušku a ode-
vzdala jí svačtinu. Postála, porořovala chvíli
dílo dceřino, žlutý batist a červený iniet a
usmála se na dceru: „Teď se ti veselé pra-
cuje, víš? zavolala ji do tváře a odešla zase.

Mladá dívka družně rozdělila se o pokrm
se spoludělníkem. „Zítřa máme již zase ne-
oděti,“ potěšen vytkl jí do ucha. „Tento-
kráte se podíváme do koncertu,“ dodal. „Ra-
dějí tancit . . .“ zatoužily její jasné panen-
ské zraky, a opět sklonila se nad stavem,
aby vypárala řidkou prouhu, kterou v mlá-
distvé roztržitosti způsobila.

Bílého i barevného hotového plátna včelí-
hledě přibývalo, jak navjelo se pod stavy
na vále; a on maje chvíli pokdy se za-
hloubal. Hle, jak je venku krásné, — po-
mval si zaběhne se sbláznou sjezdu na

nad možnou náhodou jí ohromila. Jsme v ru-
kou bořích . . .

Hodina zase uplynula.

On stál mezi stavy vedle, vzpřimen ve
své bujaré síle a usmívaje se, posunky do-
rozmíval se se sousedem o počtu hodin.

Náhle strašlivá rána do spánku ho zba-
vila smyslu. Nejasné ještě počulí, kterak oko-
vaný špičatý člunek jako strela zabovně se
mu do lebeční kosti, svěz se mu nyní po
těle k zemi, trá a nicota vyvstala náhle
před očima a těžce upadl v bezvědomí na
betonovou podlahu.

Arkadij Averčenko:
Lidé.

Ivan Vasiljevič Sicilistov posadil se na
lážku a mlčel . . .

„A je to přece u nás“, řekl své usnvlé
ženě.

„Běž jim otevřít! Je-li člověk promočen
deštěm, není právě nejpříjemnější státi na
zápraží.“

Sicilistov vyskočil a napolo obleden šel
do předsně.

Otevřel dveře a pohlédl ven na zápraží.
Jeho tvář se rozzářila radostným, jasným
úsměvem.

„Ba! Ba! A já jsem čekal, že přijdeš
předevčtem, nebo včera . . . Těší mě, va-
že . . .“

V Praze v úterý dne 1. března 1921. Ročník II.

Číslo 30 h.

RUDÉ PŘÁVO VEČERNÍK

Číslo 30 h.

Je možno trpět takovýto režim? Skandál výluky stavebního dělnictva trvá? - Dělnictvo velké Prahy musí vystoupit!

Dnes bude ve sněmovně důrazně promluveno a vískou o krveprolití v Krompachu a o zabiti vojáka v Trihanově, kterého případy ukazují v přišerém světle nynější krvavý protidělnický režim. Ale bude nutno s vískou velmi důrazně promluvit o skandální výluce stavebního dělnictva v Praze.

Sávka 60 kovodělníků byla zaměstnavatělem zmlínkou k provedení záčinu: vchnali do bidy rodiny tisíc vyloučných dělníků, ne proto, aby pomohl zaměstnavatělem, je- pch dělnictvo vstupilo do stávký, nýbrž aby dělnictvo všech stavebních odborů zotročili a podílníci moc odborových organi- sací.

Včera konal se v Praze přívod výluče- něho dělnictva, který byl výřikem, že už to takto dále nejde. Ohromný přívod mluvil do duše veřejnosti. A veřejnost — to jsme vi- děl — této mluvě porozuměla. Prokazovaly to výřiky kolektivních diváků. Byly to výřiky rozhořčení nejenom proti vládkám, nýbrž i proti vládě. Několikrát jsme za- čínali výřiky: Takže...

chanému zařročíí nedověde a ne- chce. Vyloučnému dělnictvu uprá protiprávné nárok na státní podporu v ne- zaměstnání, ale stavitelům bojí se po- hroziti odejmutím staveb, jichž dokončení vý- lukou znemožní. Nelze se proto diviti, že bylo věřejším projevem demonstrováno proti ní. A demonstrace se budou stupňovati, se- trvá-li vláda na svém provokativním a proti- právním stanovisku, jež jest vyločenou po- mocí bohatým stavitelům.

Správně promluvil posl. soudr. Teska, podáváje zprávu o intervenci u ministra soc. péče: „Větší ohleduplnost se strany ministra sociální péče nesmí nás utvrditi v mñění, že kurs persekuce dělnictva se strany vlády je již překonán. Dělnictvo musí vytrvati a býti stále v pohotovosti. Sým mohutným proje- vstava sociální péče a svědomím minister- stva nové vyjednávání se zaměstnavateli bude prý neodkladně opětně zahájeno. Bude-li třeba, pak musíme demonstrovat.“

Co nabízí Německo!

Došlé depeše přinášíjí tyto zprávy: Z Londýna, 28. února. Podle „Sunday Times“ nabídnou Němci dohodě jako rpa- rační obnos 7500 milionů anglických liber spjatých ve 30 letech, místo 11.100 milionů spjatých ve 42 letech, jak žádají spojenci. Dr. Simons odmítl jménem Německa 12% dávký z německého vývozu, podle herlin- ských zpráv učiní však Dohodě jiný návrh, jímž slíbí Dohodě podíl na rozvoji něme- ckého průmyslu.

7500 milionů anglických liber rovná se 150 miliardám německých marek ve zlatě, čili okrouhle dva tisíce miliard papírových marek, kdežto Dohoda podle odhadů ministra dra Simonse žádá kromě dávký z německého vývozu okrouhle tři tisíce miliard papírových marek.

Co odpoví dohadá!

Z Paříže, 20. února. Pertinax píše v „Echo de Paris“, že v zahajovací schůzi Lloyd George udělil slovo dru Simonsovi a pořá- děj, aby vyložil německé protinávrhy. Lloyd George zamýšlí ihned na to odpovědět a vy- ložit ve své řeči usnesení pařížské konference z 20. února.

PŘÍLOHA RUDÉHO PŘÁVA

Číslo 33

Šachy.

Předseda T. Štícha, Žitkov 303.

Matko šachového světa počke patnětí žratí v šachu. Dr. Em. Lasker žž odětel o šachy žira oceán sítěstně se s Kubickem z apolubra. K ovesení vzpomínek na řá- žka žir zrodilume rozhodující parli musí- jedna souprá v veimistrovského tunaje petrohrad- ského i. žitk, žir se spolu sítali (po prvých dvou ročníkách) odpovdí. Poznamky jsou z originálního prý Němce-šova v Kaganově sbírce mistrovských partí roku 1914.

N. x. ž. 2. Špaček žž.		
Blí: Kasar.	Čeraj: Capablanca.	
1. žž—e4	e1—e5 22. Kaj—Q2	Ve7—e7
2. žž—e3	že8—e6 23. e2—e4	h7—h6
3. žž—b3	a7—e6 24. Vd2—c3	g8—g6
4. S88Xc6	g7Xc6 25. h2—h4	a7Xb4
5. g2—e4	e5Xe4 26. a3Xb4	Va7—e7
6. d4Xc4	d3Xc4 27. Kd2—f3	Ve8—e8
7. Kc3—e4	S8—e6 28. Kd3—f4	g7—e7
8. f1—e3	že8—e7 29. Ve3—e3	g6—g5
9. 0—0	0—0 30. Kf4—f3	fs—fs
10. D2—f4	Vf8—e8 31. KcXg5	h5Xg5
11. žž—b3	f7—e5 32. Vg3—h3	Ve7—e7
12. žž—D1	h7—h5 33. Vb3—d3	h7—e8
13. Sd2—f4	Se8—b7 34. Vd1—h1	Sg8—e7
14. SdXc6	e7—c6 35. e4—e5	h5Xc5
15. h5—d4	Va8—d8 36. c3—e4	fb—d5
16. d4—e5	Vd8—e7 37. e6—e6	Se7—e8
17. Vd1—e1	je7—e8 38. c3Xc7	Sc8—d7
18. Vd1—e2	b5—b5 39. Vh3—h7	Kg8—f8
19. Vd1—e2	Vd7—e7 40. Vh1—a1	Ke8—d8
20. h5—d4	Kg8—f7 41. Va1—e8	So7—e8
21. e5—e3	Se7—e3 42. je4—c5	černý vzdal.

Pravomky (čísle azaž, ku kterému tahu, a soustav, žir žarv patí):
Z. b. — Znána to Laskerova „šachová vari- acia“ v sí skorem věčím matčovní protivnici žarv a žarv žir síčo sítěstně počodžlí, — žarv a žarv, žarv žir síčo sítěstně; v matči není žarv žarv žarv žarv.

Mat šestým tahem.

Úloha žž. 6.
Miroslav Havel

Režitěm žž ž. 5 a 6 žir žakali jednu z vy- pazných 3 vpr. I. 100 Kč, II. Poap-šlový „České me- lodie“, III. Šachové úlohy Pospíšilovy z let 1908 až 1916. Lhota ku zašání rozložení na adresu M. Kolář, Vinohrady, Moravská 27, do 31. března 1921.

Listárna šachů Dr. R. Došlo. — Herej, Smichov Oznam svojí adresou!

Šachový klub „Doras“ Praha VII. vypisuje ke dni 15. března žarv klubovní turnaj. Příhlásky s vkladem a zárukou přijímá do 14. března jednate- l dr. V. Řiha, Praha VII. 971. Účastníci, rozdělení vyžoren ve tři třídy, sehrají každý s každým jednu partii. Ceny jsou: I. třída Kč 80, 50, 40, 30, II. tř. Kč 50, 35, 25, 20. III. třída Kč 40, 25, 20, 15. Vklad žir podle třídy Kč 15, 12, 10. Záruka, jež se po absolvování turnaje vrátí, tolikž. Týdně sehraje se 2 utkání dle dohodý obou soupeřů v klubovní mist- nosti v kavárně, Žalozně na Letné u vodárny.

Úloha žž. 5.
Dr. A. Mandler, Viden.
(„Čas“)

sedou a ne bez vlivu jeho tehdejšího názoru na mezinárodní situaci v kopané. Jihovojan, protože nejsou členy F. J. de F. A. a hrájí a Vi- deňský. Nyní však člen Svazu, jehož sež před- sedou, hraje s videňským klubem a to v době pro navázání těchto styků nemělo vhodné. Ten- to postup parubické skupiny již je mezikl. sym- patii české sportovní veřejnosti. Zařímaly by nás důvody, které přivodily u dra Petříka tak náhly obrát v jeho názírání na mezinárodní situaci v footballu. Opětně zdůrazňujeme, že jsme vždy se přímlouvaji za neomezený styk sportovní se- věcími národy — v pravém opaku k názorům dra Petříka, že však situace nynější mezinárod- ně i vnitřně tak spletitá nepřípouští dalších kom- plicací, které překotným navázáním styků a Vi- dní mohou nastati. — (Ždž se, že avaz dra Petříka nehodlá podati k dnešnímu zápasu Her- thy s Mor. Slavii patřičně objasnějí pro žir veřejnost žádoucí, a místo známých snah vo- lajících po pořádku, konsolidaci a reorganizaci sva- zu footballového zavadí hotovou anarchii!)

Právní rádce.

Okof. Lze podati žalobu nejen o rozvod, nýbrž i o rozluk. Obrat se na právního zástupce. Děde- ček Český. Musí bys dokázat zavinění sítěstně komisaře, a to je příliš těžké. Závkou o rozluk manželství č. 320 a č. 362 sb. z. a nař. z roku 1915 objednej sí dobříkou u S.átní tiskárny v Praze.

Čtete a doporučujeme!

Mučedníci za osvobození proleteriátu. Cena Kč 1.30, poštu Kč 1.50.
Prosincová stávka. Cena Kč 2.—, poštu Kč 2.20.
Proti vládní peržekuci a zradě. Cena Kč 2.—, poštu Kč 2.20.
II. nebo III. Internacionála? Cena Kč 1.—, poštu Kč 1.20.
Tyto i jiné socialistické brožury zašlá Nakladatelství a knihkupectví Tiskového výberu čsl. soc. dem. strany v Praze.

Margarin V. D. P.

jest prvotřídní výrobek tukový, kterým obsluhováni budou výhradně členové konsumních družstev, jež soustředí své objednávky prostřednictvím Velkonákupní společnosti konsumních družstev v Praze-Karlíně.

Margarin V. D. P.

hodí se dobře ku pečení, smažení, vaření i jako chutná pomazánka na chléb a jest tudíž při současné drahotě nejlepší náhradou přírodního másla

475

Mýdlo jádrové V. D. P.

nemá scházeti v domácnosti žádného dělnického spotřebitele.

**Žádejte v prodejnách svého družstva!
Odmítejte důsledně jiné známky mýdla!**

**Konsumní družstva
objednávají mýdlo jádrové V. D. P.
Jedině prostřednictvím**

**Velkonákupní společnosti konsumních družstev
v Praze-Karlíně.**

476

Nákupem vydavatelstva
čas. „Sociální Demokrát“
vyšel nový spis:
Mikuláš Lenin:
**Veliká
iniciativa.**
Publikace tato, jako všech-
ny ostatní Leninovy spi-
sy, zasluhuje, aby mezi děl-
nictvem byla co nejvíce
rozšířena a čtena.
Cena 2 K, poštou za před-
em zaslaný obnos 2 K 20 h.
Kolportérům sleva.
Zasílá:
Administrace „Sociálního
Demokrata“, Praha II,
Spálená ul. č. 7, I. p.

Odznaky levice
Čestnos. společně odem krajské strany dělnické
Isou již zhotoveny
a předávají Karla Marxe s nápisem
„Proletáři všech zemí spojte se“.
Cena kusů K 200.
**Kolportérům a organizacím
obvyklá sleva.**
Objednávky obrátit na vyřizuje:
Administrace „Soc. demokrata“,
Praha II., Spálená ulice č. 7.

Bezvěrcům a všem uvědomělým
soudruhům doporučujeme právě
vyšlý spis:
Dr. V. Růžička:
**Stát a církev
v sovětovém
Rusku.**
Cena K 200, poštou ledněžeb za předem
zaslaný obnos K 200.
**Kolportéři objednávejte
hromadně!**
Objednávky vyřizuje Administrace časopisů
„Sociální Demokrát“ Praha II., Spálená ul. 7.

Odbor. lékař Dr. Jeraš,
Kauč Strana, Újezd, Mátečnická ulice č. 13,
Praha II. (odpoledne 15-18 hod.)
SYPHILIS
Léčba a vyšetření prof. Dr. SCHWABE
Praž 1, Terešská 7 (12. patro), telefon
41 1-12 (odpoledne 15-18 hod.)

Dr. M. Jednota
Praha I.-V.
příjem 11. únor
příjem 17. březen, srpen
I. SIBRINKY
RAZ: INTERNACIONALA (SBATŘENÍ NARODŮ).

**Velký prodej
etamínu**
započne v pondělí 24. t. m

78 cm etamín tlustší Kč 17—
90 cm etamín tlustší Kč 20—
Francouzský etamín v šíři 80, 110, 130 cm
v cenách (za metr) Kč 28—, 34—, 38—
Dále se levně prodávají:
178 cm kulička Kč 16—
120 cm kulička (na prošívané) Kč 25—
50 cm šat. vy samet široký modrý, černý Kč 48—
1,0 cm široká kabanáčka černá, nob. lý nebo
modrobílá Kč 36—
1,0 cm sytkovina modrá nebo řířová Kč 42—
Nášetva skladu se doporučuje, jelikož se hed-
vádné, šatové látky, šlony, seřiry, šátky na
hlavu, exority, modrošátky, ručníky pod vy-
robní cenou prodávají.

TKALCOVNA A TOVÁRNA NA PŘÁDLO
OTTO KATZ, PRAHA,
3561 CELETNÁ ULICE 14.

V PLESOVÉM OBDOBÍ
fotografuji na obličášení i večer
po šesté hod. Telefon č. 8100/VI
FOTOGRAF DÍTĚ
VINOHRADY, PALACKÉHO T. 11

Levné české peří
od pěstitelů husí.
1 kg polohně dravé Kč 30—
1 kg vrcholové Kč 35— a Kč 50—
1 kg vrcholové Kč 70—
a Kč 80— v závislosti Kč 90—
K 120— a Kč 150— (Husí
vrcholové peří, dravé plavé
K 120— a Kč 30—
příslužky Kč 10—, 30— a 50—)
Zaslá dobrou ou, nejlépe křepelčí, rákosní peří
V. Fremuth, Lešetice 175, Šumava.
Národní se v metru seřo vnitřím pošt.

GUMOVÉ
první třídě oznamovacího pro náby, látková, vzorek
K 100— a K 150—, než se předá, musí být
— a šatstva pro pány Kč 15—, pro ženy Kč 12— a příslu-
žnosti Kč 5—, šatstva vyřizuje, št. štátní a i. št. za
obnos platbu se zaslá k tomu, nebo osobně
K 100— a K 150—, Praha, Pátová ul. 70.

MALÝ OZNAMOVATEL
Bytová z. F. z. n.
Jarní látky deřty
za snížené ceny.
Bedřich Polák,
Praha I., Koz. ul. 3.
Byt
Kulturní pracovník ze Štěrky a.
d. ned. štěrky, 1000. Kč 100.
P. z. n. a po křivce, šatstva
bilo (šat. štěrky) a pro ženy,
šat. štěrky, 1000. Kč 100.
v rodice štěrky, štěrky
šatstva, a štěrky štěrky štěrky
šatstva, 1000. Kč 100. a štěrky
šatstva, 1000. Kč 100.
Pro pány
velice široké štěrky, štěrky
šatstva, 1000. Kč 100. a štěrky
šatstva, 1000. Kč 100.
ženských štěrky, štěrky
šatstva, 1000. Kč 100. a štěrky
šatstva, 1000. Kč 100.

Ženských štěrky, štěrky
Dr. GOLDBERGER
šatstva 25. 1000.
V šat. štěrky
ženských štěrky
šatstva 1000.
včetně ženatých štěrky

Klára Zečková:
**Mučedníci za osvo-
bození proletariátu:**
Rosa Luxemburgová a Karel Liebknecht.
Na paměť dvouletého výročí jejich smrti.
—: Cena Kč 1-30, poštou Kč 1-50. —:

K III. Internacionále
Před velikonočním sjezdem měl by číst
každý příslušník levice a dělnické třídy.
Cena Kč 2—, přístou Kč 2-20. — Byla
konfiskována, bude nově vydána.

Prosincová stávka.
Napsali redaktoři „Rudého práva“. — Po-
dobně vyřizování prosincového puče vlády
a pravíčků. Cena Kč 2—, poštou Kč 2-20.

Upton Sinclair:
HRDINA Z DAVU.
Sociálně demokratický román. — Číslo 1.
Vychází týdně. Sešit Kč 1-50, předplatné
na 10 sešitů Kč 15-50.

„Sršatec“ přece srší!
Číslo 10. právě vyšlo!
Pro nejlépejší čísla „Sršatec“ chystáme jako
románovou přílohu kumistický román
Tarzan mezi Tusarovci
čili „Tarzanovy šelmy“,
Cena 50 haléřů, neručitelná!

Příští týden vyjde:
Dr. Bohumír Šmeral:
**Proti vládní a pra-
vičácké persekuci
nekompromisního dělnictva!**
—: Cena oznámíme během týdne. —
Velké knihy kdekoli vylé. štěrky
šatstva. — Čte seznamy štěrky v „Kaučce“,
„Ženských štěrky“, „Má štěrky“
a „Štěrky“ a objednávejte u
Nakladatelství a knihkupectví Národního
výboru soc. dem. strany náln. (čestno)
R. Rejman, Praha II., Spálená ul. č. 7.

Proletáři všech zemí, spojte se!

RUDÉ PŘÁVO

ORGÁN ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

ÁTĚK 8. LEDNA 1961 CÍSKLO 8 — ROČNÍK 41 (Právo lidu roč. 61) CENA 30 HAL.

CELÁ REPUBLIKA JEDINÝM STAVENIŠTĚM

Mohutný rozvoj krajů v řehí pětiiletce

MEIRYCHLEPI POROSTE VYROBA NA SLOVENSKU

ŠKOLIT DOSTATEK ODBORNÍKŮ PRO NAŠE ZEMĚDĚLSTVÍ

Naše země má v současnosti nejlepší podmínky k tomu, aby se její zemědělství mohlo rychle rozvíjet a přivést k tomu, aby se stalo základem prosperity naší země. Aby však bylo dosaženo tohoto cíle, je třeba vyvést zemědělství na vyšší úroveň. A to lze udělat jen tím, že vytvoříme dostatek odborníků, kteří budou schopni řídit a vést naši zemědělskou výrobu. Proto je v současnosti největší záležitostí našeho státu zvýšit počet odborníků v zemědělství. K tomu je třeba vytvořit dostatek školních míst a zlepšit kvalitu odborníků, kteří budou vychováni. V tomto ohledu je třeba udělat co nejvíce, aby se naše zemědělství mohlo rychle rozvíjet a přivést k tomu, aby se stalo základem prosperity naší země.

Do provozu uvedeme novou železniční trať

Všeobecné železniční křižovatky v Vítné a v údolí u Vítné byly uvedeny do provozu. Všechny tři nové železniční tratě, které byly uvedeny do provozu, jsou dlouhé celkem 44,2 kilometrů. Uvedení těchto tratí do provozu umožní zvýšit rychlost a kapacitu železniční dopravy v této oblasti. Tyto tratě jsou důležitou součástí celostátní železniční sítě a jejich uvedení do provozu je velkým úspěchem našeho státu.

Zástupci ministerstva zemědělství a vlády navštívili v rámci své práce v ústředním ústavu v Praze.

Přijetí u prezidenta republiky

Mimořádně a zplnomocněně vyslanec vlády odvezl pověřenci listiny. Ministr zemědělství, Ing. J. Křížek, byl přijat u prezidenta republiky a předal mu mimořádně a zplnomocněně vyslanec vlády odvezl pověřenci listiny. Přijetí bylo velmi srdečné a bylo doprovázeno přátelským rozhovorem.

Nové dluhy a více oceli

Naše země získala nové dluhy a více oceli. V rámci své hospodářské politiky jsme získali nové dluhy, které nám pomohou zvýšit výrobu oceli. Tato ocel je důležitou surovinou pro průmysl a její výroba je klíčovou pro rozvoj naší země. Díky těmto dluhům a zvýšené výrobě oceli budeme schopni zvýšit kapacitu našeho průmyslu a přivést k tomu, aby se naše země mohla rychle rozvíjet.

Nová základna chemického průmyslu

Naše země získala novou základnu chemického průmyslu. V rámci své hospodářské politiky jsme získali novou základnu chemického průmyslu, která nám pomohou zvýšit výrobu chemických průmyslových výrobků. Tato výroba je důležitou součástí našeho průmyslu a její zvýšení je klíčové pro rozvoj naší země. Díky této nové základně budeme schopni zvýšit kapacitu našeho chemického průmyslu a přivést k tomu, aby se naše země mohla rychle rozvíjet.

Strojnírenství na první místě

Strojnírenství je na první místě v našem státě. V rámci své hospodářské politiky jsme dali přednost strojnírenství, které je klíčovou součástí našeho průmyslu. Jeho rozvoj je důležitým faktorem pro zvýšení výroby a konkurenceschopnosti našeho průmyslu. Proto je třeba udělat co nejvíce, aby se strojnírenství mohlo rychle rozvíjet a přivést k tomu, aby se stalo základem prosperity naší země.

VÍTALI JSME GAGARINA

V naší republice u rozložních a televizních přijímačích.

Když v sobotu ráno přelétla nad naší republikou první kosmická loď, kterou vypravil do vesmíru člověk, naši lidé se těšili a sledovali s velkým zájmem jeho cestu. V té době jsme byli první, kteří viděli svého zeměpáně na oběžné dráze nad naší zemí. Tento úspěch je velkým důkazem schopnosti naší země i našeho lidu.

Projev N. S. CHRUŠČOVA

Projev prvního předsedy vlády v SSSR, Nikolaje S. Chruščova, v Moskvě.

Projev prvního předsedy vlády v SSSR, Nikolaje S. Chruščova, v Moskvě. Tento projev je důležitým dokumentem, který ukazuje na úspěchy SSSR v kosmonautice a na závazek této země k rozvoji vesmírné techniky. Chruščov zdůrazňuje, že SSSR je připravena na další kosmická úspěchy a že spolupráce mezi lidmi různých zemí je klíčová pro dosažení těchto cílů.

J. A. Gagarinovi uděly titulu hrdina SSSR a letec kosmosu SSSR

První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě. První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě a první kosmický let byl úspěšně dokončen. Tento úspěch je velkým důkazem schopnosti naší země i našeho lidu.

MUNKNÉ O NAVŠTĚVĚ PŘEDSEDY KRÁLOVSKÉ VLÁDY LEOŠA VĚROVSKÉHO PRINCE SLOVENNA PHOUMY V ČSSR

LEOŠ VĚROVSKÝ PRINCE SLOVENNA PHOUMY V ČSSR

První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě. První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě a první kosmický let byl úspěšně dokončen. Tento úspěch je velkým důkazem schopnosti naší země i našeho lidu.

První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě. První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě a první kosmický let byl úspěšně dokončen. Tento úspěch je velkým důkazem schopnosti naší země i našeho lidu.

První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě. První kosmická loď byla vypuštěna v Moskvě a první kosmický let byl úspěšně dokončen. Tento úspěch je velkým důkazem schopnosti naší země i našeho lidu.

PRÁVO

NEZÁVISLÉ NOVINY

ROČNÍK 11 / ČÍSLO 229 8 Kč

tr
otvald:
se „žere“
egrafní

Bush podpoří opozici proti Tálibánu

Arabské země napadnou nebudou

Medivý: transportéry Praze nebyly nutné

DŮM a BYDLNÍ
Zítra

Nové možnosti v koupelnách

FOTBAL EXTRA
Hartig bude drahý
str. 16

Soutěž Práva
mobilem k bytu!
účetní otázka na straně 6

Do hry se dá naskočit kdykoliv

Odstěhuje se Svobodná Evropa z centra Prahy? str. 3

ÚTERKY 2. ŘÍJNA 2001

ROJVICE
VÝVARY 4:3

5:0

romajko deset týdnů

devojkové posílí Slovák

ceirinu čt

výsledcích

Devitalizace poslána na půl roku k ledu

Pacientům s rakovinou prý nepomáhá

Arabské země napadnou nebudou

Medivý: transportéry Praze nebyly nutné

Alžírský pilot půjde před soud

Ekonóm Jan Švejnar řekl: Snižovat vládní výdaje bezhlavě je nesmysl

Devitalizace poslána na půl roku k ledu

Pacientům s rakovinou prý nepomáhá

Britové už v Ruzyni nekontrolují

Počasi

Dnes 19 až 23 °C

Sředa 20 až 24 °C

Čtvrtek 14 až 18 °C

Podrobně na str. 4 a 5

Arabské země napadnou nebudou

Arabské země napadnou nebudou, řekl prezident USA George W. Bush. Pokud by některá z nich napadla Ameriku, ona se na ni obrátí. Bush uvedl, že pokud by některá z arabských zemí napadla Ameriku, ona se na ni obrátí. Bush uvedl, že pokud by některá z arabských zemí napadla Ameriku, ona se na ni obrátí.

Medivý: transportéry Praze nebyly nutné

Medivý: transportéry Praze nebyly nutné. Ministr zdravotnictví Petr Fiala uvedl, že transportéry nepotřebovali, protože v Praze nebyly žádné případné ohrožení. Medivý: transportéry Praze nebyly nutné.

Alžírský pilot půjde před soud

Alžírský pilot půjde před soud. Pilot Alžírské armády, který byl zadržen v Paříži, bude před soudem vyzvána. Alžírský pilot půjde před soud.

Devitalizace poslána na půl roku k ledu

Devitalizace poslána na půl roku k ledu. Ministr zdravotnictví Petr Fiala uvedl, že devitalizace bude pokračovat. Devitalizace poslána na půl roku k ledu.

Pacientům s rakovinou prý nepomáhá

Pacientům s rakovinou prý nepomáhá. Léčba rakoviny pomocí devitalizace může být neúčinná. Pacientům s rakovinou prý nepomáhá.